

Mikpiirm

Nà wongeh kugbɔnku kuu te ma bo

Bi kele' kugbɔnku kuu nɔ uyo wà bi là jèndeh Kristo yaab ki gbiekeh nɛ. Erom ya berb là yíe be ní li pukeh be ten bi yé iwien nɛ. Kristo yaab biba là tuo' ki jènde' bi'tekjim bo, ama bitɔb ɲa là laa' fèl ki jènde' bi'tekjim bo.

Tinennent nin tijinjint nɛ yebe kugbɔnku ku'ni. Tà yebe ñen' ní Kujɔtiekraaku ya gbɔnku ni nɛ. Inɔnbe nin misiɛm mɔ te ku'ni, ama nà ke ɲmɔbe nì ye nè ní ye bà nɛ. Nà teh nà bre ke taan' ki te miñunciɛnm ni nɛ, nɛ utunwien nɛ yé nà ke bre ya nennɛnku.

Kugbɔnku kuu gbiire' ibɔkcɛnciɛn ile nɛ nin kugbɔnku bugben ya tondm ya gber.

Libɔkpiekl ni (1:1–3:22) bi lienh Kristo ya táan ilole yà te Asi ya tinfɛnm ni nno ya gber nɛ.

Libɔkriel ni (iyul 4–20) wà kele' kù nno laa' tibont nno ke tideknt yaam nɛ. U wuɔn' ki ye Yesu Kristo nɛ yé Uwien ya Pebuk ki yé limiel ya daan ki ɲmɔbe mituɔm tibont ke bo.

Iyul 21–22 tɔkeh Uwien yíe wɔ ní ñen tibonfènt tà nno ya gber nɛ.

¹ Tigber tà te kugbɔnku kuu ni nɔ yé tigbeɔlkaar tà Uwien tɔke' *Yesu Kristo wɔ ní kpiire tù kí tɔke u'tonsɔnb tibont tà li tien na ní taande* nɛ. Nɛ *Yesu sɔn' Uwien ya tond wɔ ní tì tɔke u'tonsɔnl San tigber nno. ² San laa' tibont tà ke nno u kun' imɔn ki ye *Yesu Kristo nɛ wuɔn' wɔ tù, nɛ tù yé Uwien ya gber nɛ. ³ Tigber tà te kugbɔnku kuu ni

* 1:1 Na ní taande ya ciim te bolm mile bo nɛ: Nà li tien itàan yie bo bii nà ɲa ɲmɔbe pèrm.

nə ñen' Uwien saan nɛ. Unil wà kàanh tù binib ya nun bó nin bà cengeh tù ki boh tù nnə, Uwien ya mənəm te bi'bo, kimɛ uyo wà ni'ke li tien nnə nek'n' ní ɲə.

San fuondeh Kristo ya táan ilole yà te Asi ya tinfenm ni

⁴ Min San nɛ kele' kugbɔnku kuu ki de' *Kristo ya táan ilole yà te Asi ya tinfenm ni nnə. Uwien wà là te, ki biɛ ki te, ki we ní nnə nin u'Fuoñaanm† mà te u'berbiek saan nnə í juoke nɛ, kí de nɛ uyenduɔn. ⁵ *Yesu Kristo wà yé umɔnkunmɔn, ki kpiɛ' ki mɛkre' bitenkpiib ni, ki yé uɲendun wuu ya berb ya cien nnə mə í juoke nɛ, kí de nɛ uyenduɔn.

U yíe tɛ, nɛ ki taa' u'ba ki tien' lituɔrl,

ki ñen' tɛ ti'biere ni,

⁶ ki tien' tɛ bibɛrb Uwien ya bɛl ni, ki cère' ti yé u'Baa Uwien ya tɔtuɔrkaab. Wɔn si ukpíeke nin mituɔm uyo kɛ. Ami.

⁷ Liike mɛn, u te titɛwɔlgbɔnt ni ki we ní.

Unil kɛ ya nun li lɛ wə,

bà là cəke' wə likpaanl nnə mənɔn li lɛ wə,

wɔn bo nɛ inibol yà kɛ te utingbɛn bo nɔ

li muɔh ki kpiɛndeh.

Nì yé imɔn nɛ. Ami.

⁸ Yonbdaan Uwien ye:

«Min nɛ yé micincinm nin migbenm.»

Wɔn nɛ yé wà là te, ki biɛ ki te, ki we ní,

ki yé mituɔm kɛ ya daan.

San laa' Yesu tidɛknt yaam

⁹ Min San n yé ni'ninje nɛ. Min nin ninbi taan' ki jin' ijend, ki ɲmɔbe kuminku *Yesu bo, ki taan' ki yé bibɛrb

† 1:4 Bi lɛbre' iñɔbon yà ki ye u'Fuoñaanm nnə; ì kele' Grekmɛ ya lenm ni ki ye: Tibont tulole tà te Uwien ya berbiek saan nnə nɛ.

Uwien ya bel ni. Uwien ya gber nin n kundeh imòn *Yesu bo ma nnò, nɛ bi là taa' nni ki jon' lidekl là bi yih lè Patmos nnò bo. ¹⁰ Yonbdaan ya daali, *Mifuoñaanm taa' nni, nɛ n cii' unieke uba bó u giere' ufaa bo n'puoli bó ten linatunl ¹¹ ki ye: «Kele a laa' nà kugbɔnku ni, kí taa kù kí sɔn kí tì de *Kristo ya táan ilole yà te Asi ya tinfenm ya du ilole ni nnò. Idu nnò si: Efes nin Siminn nin Pegam nin Tiyatiir nin Sades nin Filadelfi nin Lawodise.»

¹² N jiebe' í liike udaan wà lienh nni. N jiebe' ma nnò nɛ ki laa' miñòkm ya fr ilole, ¹³ ki laa' niba ifr nnò ya siik ni nì naan unisaal, ki guo liliérɔfòkrl, ki buobe miñòkm ya ningbenl u'siik ni. ¹⁴ U'yur pìen kponkpon ten tikunkunt, nɛ u'nun muòreh ten umupien. ¹⁵ U'tàan windeh ten kukurku kù faa bi pule' kù umu ni kù mónde', nɛ u'nieke mɔ tuoreh ten miñuncienm nɛ fuh. ¹⁶ U ñuuke iñmaabii ilole u'nòjie bó, nɛ kijusiek kà fenbe ki ñme ikele ke ile nòreh ki ñeh u'ñòbu ni. U'nun bó muòreh ten liwenyul ya wien nɛ. ¹⁷ N laa' wò uyo wà nnò, nɛ ki lu' u'nintuəli ki naan utenkpii. Nɛ u taa' u'nòjie ki mɛ' nni, ki tɔke' nni ki ye: «La sɛn jɛwaanbu. Min nɛ yé ukpiek nin ufərke, ¹⁸ ki yé wà fuobe. N là kpo' nɛ, ama fɛnfennò n fuobe nɛ uyo ke, ki ñmɔbe mituòm mikuum nin kutenkpiiku ke bo. ¹⁹ Nɛn bo, kele a laa' nà, nɛn si: nà teh fɛnfennò wuò nɔ nin nà lá li tien. ²⁰ A laa' iñmaabii ilole yà n'nòjie bó nnò nin miñòkm ya fr ilole yà nnò yé tibont tà ya tingi buò nɛ. Tu'tingi si: iñmaabii ilole nnò yé Uwien ya tondb bà gu Kristo ya táan ilole nnò nɛ‡. Ifr ilole nnò mɔ yé Kristo ya táan ilole nnò nɛ.»

2

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Efes ya du ni

‡ 1:20 Bi li fre kí lebre Uwien ya tondb bà gu Kristo ya táan ilole nnò kí ye Kristo ya táan ilole nnò ya cienb mɔ.

nnɔ

¹ «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Efes ya du ni nnɔ ya cien kí ye wà ɲuuke iɲmaabii ilole u'nojie bó, ki cuonh miñðkm ya fr ilole ya siik ni nnɔ, nɛ len' ki ye: ² «N ben a sɔnh itùon yà, ki ben a ñikndeh ma bo, ki ɲmɔbe kuminku, ki ben ki ye ɲa toh bibierdenb ya ñɔbu bó. N ben ki ye a sekn' binib bà yih bi'ba n'tondb ɲɔ ka yé be nnɔ, ki bende' ki ye bi yé bitonnendɛnb nɛ. ³ A ɲmɔbe kuminku, ki jin' ijend n'bo, a'fèl ɲa wòre', ⁴ ama n li kɔn nin ɲe nibonn niba bo nɛ, kime ɲa ji yíe nni ten a là cin' ki yíe nni ma bo. ⁵ Tiere a là cin' ki ɲmɔbe miyíem mà ki yaan ki lu' nnɔ bó. Lèbre a'tetem kí liebe kí li sɔnh a là cin' ki sɔnh itùon yà nnɔ, nnɔ ɲa ñí la, n li baa a'saan kí lá yuure a'frl li'sensienbùol. ⁶ Ama a ɲmɔbe kupɛnpeku nibonn niba bo nɛ, kime a nen Nikola ya cɛkl ya nib* ya tòn ten n'mɔ nen yè ma bo nɛ.

⁷ «Wà ɲmɔbe litubl la, wɔ í cii *Mifuoñaanm tɔkeh Kristo ya táan ki teh bà. Wà ke mɔn' ki faake' la, n li cèbe wɔ, wɔ í mɔ busubu bùa te Uwien den ki dienh limiel nnɔ ya bi.» »

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Siminn ya du ni nnɔ

⁸ «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Siminn ya du ni nnɔ ya cien kí ye wà yé ukpiek nin ufɔrke, ki là kpo' ki mekre' bitenkpiib ni nnɔ nɛ len' ki ye: ⁹ «N ben bi jèndeh nɛ ijend yà nin ni'jiint, ama ni nín yé bifaadenb nɛ. N ben binib bà yih bi'ba *Sufmbe ka nín ji kpe ben *Sufmbe ya sen nnɔ sukreh nɛ isuk yà. Bi yé *Satan ya taanl yaab nɛ. ¹⁰ La fenge men ni li ji ijend yà. Ni ben-ii! Usenpol li biike nɛ kí cère be í pekn ni'ni biba. Bi li jènde nɛ kí tì baa iwien

* ^{2:6} Kugbɔnku kuu baba nɛ lienh Nikola ya cɛkl ya nib bó. Licɛkl nnɔ là wɔknh miwɔknm mà ɲa kpe sen nɛ. Nil ɲa cinbe ki ben miwɔknm nnɔ ya tingi.

piik. Bi li ku ne mənən la, li pe men n'bo. N li su ne limiel là ɲa ɲməbe gbenm.

¹¹ <Wà ɲməbe litubl la, wə ní cii *Mifuoñaanm təkheh Kristo ya táan ki teh bà. Wà ke mən' ki faake' la, wa ní kpo kí lere†.> »

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Pegam ya du ni nno

¹² «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Pegam ya du ni nno ya cien kí ye wà ɲməbe kijusiek kì fenbe ki ɲme ikéle ke ile nno ne len' ki ye: ¹³ <N ben a kə nà saan nno, *Satan ya berbiek mə te nen saan ne. Bi là ku' n' mənknunmən Antipas ni' du ni ne. *Satan kə wun ni ne. Haali u ya yo mənən ɲa wie' a'tekjim, a juore' ki pe n'bo ne. ¹⁴ Ama n li kən nin ɲe nibonwawaann niba bo ne, kime ní' ni biba pe Balam ya wəknm bo ne. Wən ne là gbiere' Balak u li tien ma kí tuln Israyel *yaab be ní ɲmən titətuərnənt, kí tien lisənsəndl. ¹⁵ Nikola ya cekl ya nib mə wəknh mi ya wəknbaabm ne, ne ní' ni bi'ba pe mi'bo. ¹⁶ Nen bo, lèbre a'tetem, nno ɲa ní la, n li baa a'saan nà ní taande, kí taa kijusiek kà te n'ɲəbu ni nno kí tə nin binib nno butəbu.

¹⁷ <Wà ɲməbe litubl la, wə ní cii *Mifuoñaanm təkheh Kristo ya táan ki teh bà.

<Wà ke mən' ki faake' la, n li de wə tijier tà buə bi yih tù *mann‡ nno, kí de wə litenpenpienl liba bi kele' li'bo liyefənl. Wà teke' litenl nno baba ɲa ní la, uba ɲa ben liyel nno.> »

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Tiyatiir ya du ni nno

† 2:11 Kí kpo kí lere ya tingi si: kí li tuu ki te umu wà ɲa ní kpiin ni ki ləbreh ne. Liike 21:8. ‡ 2:17 Mann yé tijier tà Uwien là de' tù Israyel yaab kupenpelku ni nno ne. Mann wà buə li fre kí li yé tijier tà Uwien dienh tù binib kí ñe Yesu Kristo bo. Liike San 6:49-51.

¹⁸ «Kele kugbõnku kí de Kristo ya taanl là te Tiyatiir ya du ni nnõ ya ciën kí ye Uwien ya Bijé wà ya nun muõreh ten umupien, u'taan windeh ten kukurku kùà faa bi pule' kù umu ni kù mõnde' nnõ, nɛ len' ki ye: ¹⁹ «N ben a sõnh itùon yà nin a ñmõbe miyíem mà, ki ben a ñmõbe mitekjim mà, ki ben a toreh binib ma bo nin a ñmõbe kuminku kùà. Fɛnfennõ a sõnh itùon yà yebe kí cɛn' mikpiekm ye. ²⁰ Ama n li kõn nin ñe nibonn niba bo nɛ, kime a cère' Sesabel§, upii wà yih u'ba *Uwien ya ñõbonsõknl nnõ tulndeh n'tonsõnb ki wõknh be be ñ li teh lisõnsõndl, ki li ñmõnh titõtũõrnõnt. ²¹ N de' wõ libõnl wõ ñ lèbre u'tetem, ama wa yíe wõ ñ lèbre u'tetem kí wiɛ u'sõnsõndl nnõ. ²² Nen bo, wõn nin binib bà pɛ u'bo ki teh lisõnsõndl nnõ ña lèbre' bi'tetem ki dàan' itùon nnõ la, n li cère be ñ ji ijend kí gbien, ²³ kí cère bà pɛ u'bo nnõ ñ kpo ñõ Kristo ya táan kɛ ñ bende kí ye min nɛ ben nà te unisaal ya fɛl ni. N li jiin ni'ni wà kɛ u'tùon kpɛ ma bo nɛ.

²⁴ «Ninbi bà te Tiyatiir ya du ni, ka pɛ Sesabel ya wõknm bo, ka ben bi nendeh ki yih nà «*Satan ya bonbõlkaar nnõ», n tõkeh ninbi nɛ ki teh ma ñ wõbn nɛ kí de nɛ tuktõl kí pukn. ²⁵ Ama li ñuuke mɛn ni ñmõbe nà nnõ mõnmõnm kí tì baa lidaali là n li baa ní. ²⁶ Wà mõn' ki faake', ki pɛ n'tùon bo ki tì fõre' la, n li de wõ ticiënt inibol kɛ bo, ²⁷ wõ ñ li ñuuke be nin ufaa, ki la ñmõbe nunsõnge bi'bo, kí niin be be ñ tì we ten isèn. ²⁸ N'Baa de' nni mituõm ma nnõ n'mõ li cère wà mõn' ki faake' ñ li windeh ten litenñenmaasel nɛ*.

²⁹ «Wà ñmõbe litubl la, wõ ñ cii *Mifuoñaanm tõkeh Kristo ya táan ki teh bà.» »

§ 2:20 Niɛ saan bi ye Sesabel ma nnõ, bi niireh unil wà yíe Uwien ya ñõbu bó nɛ. * 2:28 Bi ye litenñenmaasel la, bi niireh Yesu Kristo nɛ. Liike 2 Pier 1:19.

3

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Sadɛs ya du ni nnɔ

¹ «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Sadɛs ya du ni nnɔ ya cien kí ye wà likeh Uwien ya Fuoñaanm*, ki ɲuuke iɲmaabii ilole nnɔ nɛ len' ki ye: <N ben a sɔnh itùon yà. Binib lienh ki teh a fuobe nɛ ama a kpo' ɲɔ. ² La gɔh, gore ɲɔ bà ya tekjim benh mè í gben nnɔ la tonde, kime n laa' a'tùon ɲa mɔn ki gben' n'Wien ya nun bó. ³ Nɛn bo, tiere bi là wɔkn' ɲɛ miwɔknm mà nnɔ bó nin a là cii' mè ma bo. Li ɲuuke mè, kí lèbre a'tetem ki la gɔh. A gɔh la, n li baa a'saan tɛn unasu nɛ, ɲa í bende uyo wà n li baa ní. ⁴ Ama a'niɓ biba te Sadɛs ya du ni, ka kuɔn' bi'ba jɔknt. Ben nɛ li tɔke nin nni kí li guo tikpɛlɛpenpien, kime bi kpɛ nnɔ nɛ. ⁵ Nnɔ nɛ wà mɔn' ki faake' li gole tikpɛlɛpenpien. Ma í ɲmire u'yel limiel ya gbɔnku ni fiebu. N li len n'Baa Uwien nin u'tondb ya nun bó kí ye u yé n'yo nɛ.

⁶ <Wà ɲmɔbe litubl la, wɔ í cii *Mifuoñaanm tɔkeh Kristo ya táan ki teh bà.> »

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Filadɛlfi ya du ni nnɔ

⁷ «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Filadɛlfi ya du ni nnɔ ya cien
kí ye wà yé uñaan,
ki yé ugbemàndaan,
ki ɲmɔbe *Dafid ya dupien,
ki pìire' bunañɔbu la,
uba ɲa í fre kí pìin bù,
u tí pìin' mɔ la,
uba ɲa í fre kí pìire nnɔ,
nɛ len' ki ye:

* 3:1 Liike 1:4.

⁸ «N ben a sɔnh itùon yà, ki ben ki ye a'tuəm ɲa yebe. Nin nen ke a ɲuuke n'gber, ka ye ɲa ben nni. Nen bo ne n pìire' ɲe bunañɔbu ki yaan', uba ɲa n' fre kí pìin bù. ⁹ Liike-a! N li cèbe ɲe *Satan ya taanl yaab. Bi nendeh ki teh bi yé *Sufmbɛ ne ka yé. N li wɔbn be be n' baa kí lá gbaan a'nintuali, kí bende kí ye n yíe ɲe. ¹⁰ A juore' ki ɲmɔbe kuminku kùà n là ye á li ɲmɔbe kù nnɔ ma nnɔ, n'mò li lèkn a'bo ijend yà li baa utingben ya nib ke bo kí biike be nnɔ ya yo. ¹¹ N li baa ní na n' taande. Li ɲuuke a ɲmɔbe nà nnɔ kenken ɲɔ uba la lá teke a'suul. ¹² Wà ke mɔn' ki faake' la, n li cère wɔ n' li yé unikpekpiék n'Wien ya duku ni. Wa ji li ñe len fiebu. N li cère wɔ n' li yé n'Wien yɔ, kí le n'kpieke, kí li ɲmɔbe n'yefɛnl, kí li yé n'Wien ya du Yerusalemfaan wà li ñe u'saan paaki bó kí jire ní nnɔ ya nil.

¹³ «Wà ɲmɔbe litubl la, wɔ n' cii *Mifuoñaanm tɔkeh Kristo ya táan ki teh bà.» »

Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Lawodise ya du ni nnɔ

¹⁴ «Kele kugbɔnku kí de Kristo ya taanl là te Lawodise ya du ni nnɔ ya cien kí ye bi yih wà «Ami», u yé umɔnkunmɔn, ki yé ugbemɔndaan, ki yé Uwien cère' wà ñen' tibont ke nnɔ, ne len' ki ye: ¹⁵ «N ben a sɔnh itùon yà, ki ben ki ye ɲa sɔnge, ka ton mɔ; a bi li fre kí li sɔnge bii kí li ton. ¹⁶ Ama ɲa ton, ka sɔnge mɔ, a te melmel ne. Nen bo ne n li sii ɲe. ¹⁷ A lienh ki teh a yé ufàadaan ne, ki laa' lifaal li yebe, bonn ɲa pɔre' ɲe, ka ben ki ye a yé ucɛcekdaan, ki yé unɛndaan, kí yé ujuɔn, ki se licenkpenlonlonl. ¹⁸ Nen bo ne n gbierɛh ɲe á de n'saan miñɔkm mà bi donde' mè umu ni mì windeh ɲɔ kí li yé ufàadaan, kí de n'saan tikpɛlcɛpient kí gole ɲɔ bi la le a'fɛ. Kí de n'saan minunkpɔm kí tien a'nun kí likre. ¹⁹ N yíe bà ke nnɔ, n gbierɛh be ne ki dieh bi'tub. Nen bo, cère' a'nun n' li mɔn' á lèbre a'tetem. ²⁰ Liike men, n se bunañɔbu ni ne ki bàandeh. Wà ke cii' n'bó kí pìire' la, n li

kə u'den min nin wə́ n̄ taan kí ji. ²¹ Wà ke m̀n' ki faake' la, n li de wə́ usen, wən n̄ k̀le kiberbiek bo n'yaak saan, ten n'mə́ m̀n' ki faake' ma, ki k̀le' kiberbiek bo n'Baa Uwien yaak saan nnə́.

²² «Wà ħməbe litubl la, wə́ n̄ cii *Mifuoñaanm təkheh Kristo ya táan ki teh bà.» »

4

San laa' Uwien ya berbiek tideknt yaam

¹ Ni ya puoli bó ne n laa' tideknt yaam bunañəbu buba ye paaki bó, ne n bi cii' udaan wà ya nieke bó mikpiekm nnə́ giere' ufaa bo ten linatunl ki ye: «Dùo ní n̄ wuən ħe nà we ní n̄ n̄ tien.» ² I ya t̄aan bo ne *Mifuoñaanm taa' nni, ne n laa' kiberbiek kiba se paaki bó, uba ke ki'bo. ³ Wà ke ki'bo nnə́ windeh ten iten yà bi yih yé jaspi nin saduwann i'daaku faa* nnə́ ne. Kugənguəku kuba guən' ki linde' kiberbiek nnə́ ki windeh ten litenl là bi yih lè emolod † nnə́. ⁴ Muberbiemu pile nin munan mə́ se ki guən' kè. Bicienb pile nin binan mə́ ke muberbiemu nnə́ bo, ki guo tiwenpenpien, ki kpiə miñəkm ya yukpiekpiə. ⁵ Kiberbiek nnə́ ya bùol muəreh piebpiəb ten uteməknde. Kuwaaku mə́ ñeh ki'saan ten utaa ne tengeh. Timucincint tulole te ki'nun bó t̄oo. Timucincint nnə́ yé Uwien ya Fuoñaanm‡ ne. ⁶ Kiberbiek nnə́ ya nun bó ní naan miñuncienm ne, ki wien tein ki likeh ki càareh ten lidingl.

Tiwenfuobt tunan ne guən' kiberbiek nnə́ siik ni. Tu'nun bó nin tu'puoli ke yé inunbii ne ñein. ⁷ Kiwenkpiek naan ucind ne, kiliek naan unaje, kitaak ya nun bó naan unil ya nun bó, nnan naan ukaab ne laanh. ⁸ Tiwenfuobt

* 4:3 Jaspi nin saduwann yé iten ya yel ne Jaspi yé litenl là windeh ne, ne saduwann yé litenl là m̀n. † 4:3 Emolod yé litenl là bən ten tifer ne. ‡ 4:5 Liike 1:4.

tunan nnə ke ɣməbe ifiɛbe iloluob nɛ, ki ɣməbe inun ifiɛbe nnə bo ñein, paaki nin tingi ke. Ñonku nin wien ni tù tuu ki geh iyuon nɛ ki teh:

«Uñaan, uñaan, uñaan,

Yonbdaan Uwien mituəm ke ya daan nɛ yé uñaan.

Wɔn nɛ là te, ki biɛ ki te, ki we ní mə.»

⁹ Uyo ke tiwent nnə geh iyuon nɛ ki kpiɛkreh wà ke kiberbiek bo nnə, ki ñengeh wə, ki faareh wɔn wà fuobe uyo ke nnə. Tù geh uyo wà la, ¹⁰ biciɛnb pile nin binan nnə gbaandeh wà ke kiberbiek bo nnə ya nun bó ki pukeh wə, ki kpiɛkreh wɔn wà fuobe uyo ke nnə, ki kpèreh bi'yukpekpiɛ ki blinh kiberbiek nnə ya nun bó ki teh:

¹¹ «Yonbdaan Uwien,

sin nɛ kpɛ bɛ ní kpiɛke ɣɛ, kí ñenge ɣɛ, a ɣməbe mituəm,

kimɛ sin nɛ ñɛn' tibont ke,

a yíe tù ní li te nɛ,

ki ñɛn' tù.»

5

Bi konkonde' kugbɔnku kùà nin Uwien ya Pebuk nnə ya gber

¹ N tí laa' wà ke kiberbiek bo nnə ɣuuke kugbɔnku u'nəjie ni, kù konkonde'. Bi kele' kugbɔnku nnə ya kele ke ile bo nɛ, nɛ ki taa' isiwel ki tentɛbn' ki tì dukn' bolm milole. ² Nɛ n laa' Uwien ya tonɗtɔdaan uba, u kpaandeh ufaa bo ki teh: «ɣmɛ kpɛ wə ní tɛbre isiwel nnə kí pèrɛ kugbɔnku kuu nɔ?» ³ Ama nil ɣa te taaku bo bii tink bo bii dɛntingi, kí fre kí pèrɛ kugbɔnku nɔ kí liike ku'ni. ⁴ Nɛ n muə' cɛɛn, kimɛ nil ɣa te ki kpɛ wə ní pèrɛ kugbɔnku nnə kí liike ku'ni. ⁵ Nɛn saan nɛ biciɛnb nnə ya uba tɔke' nni ki ye: «La muəh. Liike, wà yé Suda ya bol ya cind, ki yé *Dafid ya yaabil nnə mɔn' ki faake'. Wɔn nɛ li tɛbre isiwel ilole nnə, kí pèrɛ kugbɔnku nnə.»

⁶ Ne n laa' Kipebuk kiba se ki neke kiberbiek nno, tiwenfuobt tunan nno nin bicienb nno ya siik ni. Kipebuk nno nmobe igbien ya wongeh ki teh bi ku' ke ne. Ki nmobe iyin ilole nin inun ilole ne. I ye *Uwien ya Fuoñaanm ma u son' me utingben bo ni'ke saan nno ne. ⁷ Ki jon' wa ke kiberbiek bo nno saan, ki teke' kugbonku nno u'nojie ni. ⁸ Ki teke' kugbonku nno uyo wa nno, ne tiwenfuobt tunan nin bicienb pile nin binan nno gbaan' ki'nintuoli. Wa ke nuuke kubieku nin miñðkm ya sen ne, i gbe lefina. Isen nno ye Uwien ya nib ya kaare ne. ⁹ Bi geh iyuonfaan ki teh:

«Sin ne kpe a teke kugbonku kuu no,
 ki tebre isiwel nno,
 kime bi ku' ne, ne a'sem bo a de'
 inibol ya ke te utingben bo ki lienh ilenbol ke nno
 ki de' Uwien.

¹⁰ A tien' be biberb Uwien ya bel ni,
 ki cere' bi ye ti'Wien ya taturkaab,
 ki li likeh binib ba ke te utingben bo no.»

¹¹ N bie ki likeh ma nno, ne ki cii' Uwien ya tondb ya ñofaam bo. Bi te itur itur ka nmobe kaanm, ki se ki guon' kiberbiek nno nin tiwenfuobt nno nin bicienb nno, ¹² ki geh iyuon ufaa bo ki teh:

«Kipebuk ka bi ku' ke nno ne kpe ke n li nmobe mituom
 nin lifaal
 nin miyenuom nin ufaa.
 Ken ne kpe be n ñenge ke,
 ki kpieke ke,
 ki peke ke.»

¹³ Ne n ti cii' Uwien nen' tibont ta ke tu te kutaaku bo nin ta te kitink bo nin ta te dentingi nin ta te miñuncienm ni nno ke geh iyuon ki teh:

«Wa ke kiberbiek bo nin Kipebuk nno,
 ben ne si kupenpeku nin miñegm nin ukpieke

nin ufaa uyo ke.»

¹⁴ Ne tiwenfuobt tunan nno tuonh ki teh: «Ami.» Ne bicienb nno mo gbaandeh ki pukeh wa ke kiberbiek bo nin Kipebuk nno.

6

Uwien ya Pebuk nno tebre' kugbonku nno ya siwel iluob

¹ N bie ki likeh tideknt yaam, uyo wa Uwien ya Pebuk nno tebre' siwel ilole nno ya kpiekl nno, ne n cii' tiwenfuobt tunan nno ya kiba wuure' utetien yaam ki ye: «Den!» ² Ne n liike' ki laa' utenpien uba. Wa jeke wo nno huuke butonbu. Bi de' wo wa mon' ki faake' ya yukpekpie. Won ne mon' ki faake' ne u bure' wo ni ti ni ti mo ki faake.

³ Kipebuk nno tebre' lisiweliel uyo wa nno, ne n cii' kiwenfuobk nle len' ki ye: «Den!» ⁴ Nen saan ne utenmon tohin nen'. Bi de' wa jeke wo nno usen wo ni cere butabu ni tien utingben bo ho binib ni li kuuleh tab, ki de' wo kijusiecencienk kiba.

⁵ Kipebuk nno tebre' lisiwel nta uyo wa nno, ne n cii' kiwenfuobk nta len' ki ye: «Den!» Ne n liike' ki laa' utenbon. Wa jeke wo nno huuke kilo u'nuo ni. ⁶ Ne n cii' niba len' ten unil tiwenfuobt tunan nno ya siik ni ki ye: «Tijier na ni li sobe, ne bi li taa liwentunmenl ya paaku ne ki de imuu kilo uba, ki taa liwentunmenl ya paaku ki de iji kilo uta. Ama a la me mikpom nin midaam.»

⁷ Kipebuk nno tebre' lisiwel nnan uyo wa nno, ne n cii' kiwenfuobk nnan len' ki ye: «Den!» ⁸ Ne n liike' ki laa' utennagbok, bi yih wa jeke wo nno mikuum. Kutenkpiiku cuonh ki pe u'bo. Bi de' be ufaa kitink ya gbiirm minan bo be ni li kuuleh binib nin kijusiek, ki cere mikonm nin iwienbiere ya puonh nin kumuoku ni ya wenbr mo ni li kuuleh binib.

⁹ Kipebuk nnə tɛbre' lisiwɛl nɾun uyo wà nnə, nɛ n laa' binib bà là tuo' Uwien ya gber, ki kun' tu'bo imòn ɾə bi ku' bɛ nnə ya naanmu liponpuol ya tingi. ¹⁰ Nɛ binib nnə wuureh ufaa bo ki teh: «Cɛnbaa, sin wà yé uñaan, ki yé ugbemòndaan nnə, nì li wuəke kí tì kpaan mila bo kí yaan á bu utingben bo ya nib bà ku' tɛ nnə tibuur, kí teke ti'bo kí dɛre bi'tub-i?» ¹¹ Nɛ bi de' bi'ke tiliɛrpenpiɛnt, ki təkɛ' bɛ ki ye bɛn biɛ kí li fuoreh ɾə nɛ́ n pukn waamu, kimɛ bi li ku kí tonde bi'ninjieb bi'tonsɔnlieb bà bi bi li ku bɛ tɛn bɛn nnə nɛ kí yaan.

¹² Kipebuk nnə tɛbre' lisiwɛl nluob, nɛ kitink jɛngɛ' ki gbien', uwien bɔnde' dikdiki, uɾmaal mɔnde' u'kɛkɛ tɛn misɛm. ¹³ Iɾmaabii cienh paaki bó ki lá luh kitink bo tɛn kutafaabiiku nɛ yòkreh ikɛnkɛnkaab. ¹⁴ Kutaaku gbendeh ki joh tɛn bi kondeh kugbɔnku nɛ, ijuɔn nin idek kɛ lèlèbre' isensien. ¹⁵ Nɛ utingben bo ya bɛrb nin biciɛnb nin sojamɛ ya cienb nin bifaadenb nin bifɛfaab nin iyonbe nin bà ɾa yé yonbe kɛ bɔle' tijɔlulnt nin ijɔtɛn ni, ¹⁶ ki təkɛh ijuɔn nin itɛn ki teh:

«Lu mɛn ti'bo ki bɔle' tɛ,
ɾə wà kɛ kibɛrbiek bo nnə la likɛh tɛ,
Kipebuk nnə mɔ ya benpiebe la tu tɛ.

¹⁷ Kimɛ bi'benpiebcien ya daali baa' ní ɾə!
ɾmɛ li fre kí sere bi'nun bó?»

7

Uwien cɛrɛ' bi dieke' u gɛnde' binib bà nnə

¹ Ni ya puoli bó nɛ n tí laa' tidɛknt yaam Uwien ya tondb binan se kitink ya kele kɛ inan, ki co ikɛle inan nnə ya tafaam ɾə tafaam la ji n̄ jo tink nin ñunciɛnm nin subu bo. ² N liebe' ki laa' utondtɔ ñɛn' liwenpurl bó ní, ki ɾuuke Uwien limiel ya daan taah nà ki diekeh u'nib nnə. U yin' Uwien ya tondb binan bà Uwien de' bɛ ufaa bɛ n̄ tien kitink

nin miñunciem nà bre nno ufaa bo ³ ki tōke' be ki ye:
 «Cuo men ni'ba, laan la tien men tink nin ñunciem nin
 subu nà bre. Cere men tí tien tí'Wien ya ñieku u'nib ya
 yutun bo kí yaan.» ⁴ Ne n cii' bi tien' Uwien ya ñieku binib
 bà bo nno ya ñobu. Bi te binib itur kobk nin pinan nin inan
 ne, ki ñen' Israyel yaab ya baamul ke ni ní. ⁵ Bi dieke' bà
 nno ben si:

Suda ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Lubenn ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Gaad ya baamul ni binib itur piik nin ile,
⁶ Aser ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Neftali ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Manase ya baamul ni binib itur piik nin ile,
⁷ Simeyon ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Lefi ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Isaka ya baamul ni binib itur piik nin ile,
⁸ Sabulon ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Yosef ya baamul ni binib itur piik nin ile,
 Bensamen ya baamul ni binib itur piik nin ile.

Inibol ke ya nib taan' Uwien nin Kipebuk ya nun bó

⁹ Ni ya puoli bó ne n tí liike' ki laa' kuniwulku kuba;
 nil ña ní fre kí kàan kí cuo bi'ñobu. Bi ñen' inibol
 ya ke te uñendun wuu ni, ki lienh ilenbol ke nno ni
 ne, ki se kiberbiek nin Kipebuk nno ya nun bó, ki guo
 tiliēpenpiēnt, ki ñuuke mubiebiimu ya fer, ¹⁰ ki wuureh
 ufaa bo ki teh: «Tí'Wien wà ke kiberbiek bo nin Kipebuk
 ne ñmiēndeh te.» ¹¹ Ne Uwien ya tondb ke se ki guon'
 kiberbiek nin biciēnb nin tiwēnfuobt tunan nno, ne ki
 gbaan' ki dondeh Uwien, ¹² ki teh: «Imōn, tí'Wien ñmōbe
 mituom nin miyēnfuom nin ufaa. Nen bo tí li pēkeh wō,
 kí li kpiekreh wō, kí li faareh wō, kí li ñengeh wō uyo ke.
 Ami.»

¹³ Nε bicienb nno ya uba niire' nni ki ye: «Binib bà guo tiliēpenpient nɔ, bi yé ηmembε? Bi ñen' la?» ¹⁴ Nε n jiiin' wɔ ki ye: «N'Yonbdaan, sin nε ben.» Nε u ye: «Bi yé binib bà bi jènde' bε ki gbien' nε. Bi sɔkre' bi'liert Kipebuk nno ya sèm ni nε tù pende'.

¹⁵ Nεn bo nε bi se
Uwien ya berbiek ya nun bó,
ki sɔnh itùon ki dienh wɔ u'duku ni ñonku nin wien ni.
Nε wà kε kibērbiek bo nno li lèkn bi'bo.

¹⁶ Kònm ηa ji li cuo bε,
ñuñun ηa ji li cuo bε,
kuwienku ya wɔl mɔnɔn ηa ji li sε bε.

¹⁷ Kime Kipebuk kà te kibērbiek saan nno
nε li liike bε kí taa bε
kí jo liñunbunl là ya ñunm dienh limiel saan.
Nε Uwien li ηmire bi'nunsiir kε.»

8

Uwien ya Pebuk tεbre' kugbɔnku nno ya siwel nlole

¹ Uwien ya Pebuk nno tεbre' lisiwel nlole uyo wà nno, nε paaki ya bont kε ηmile' cim nì wuɔke' ki tì kpaan' tɛn miire pita. ² Nε n laa' Uwien ya tondb bilole bà te u'nun bó ki sɔnh u'tùon nno, bi de' bε inatun ilole.

³ Nε utondtɔ mɔ baa' kí lá sere liponpuol saan ki ηuuke bi sienh lijubl miñðkm ya sèn yà ni nno ya liba. Bi de' wɔ lijubl li yebe wɔ í sε, kí taan nen nin Uwien ya nib ya kaare kí de Uwien miñðkm ya ponpuol là te u'berbiek ya nun bó nno bo. ⁴ Lijubl nno ya muñii nin Uwien ya nib ya kaare ñeh utond nno ya nuɔ ni, ki fih paaki bó Uwien ya nun bó.

⁵ Nε Uwien ya tond nno taa' lijubsenl nno, ki pere' umu liponpuol nno bo, ki gbien' lè, ki taa' ki wie' kitink bo. Nε utaa mεkndeh, ki tengēh, kuwaaku te cεen, nε kitink mɔ jènge'.

Inatunkpiek inan ya piebm

⁶ Uwien ya tondb bilole bà ñuuke inatun ilole nnò bonde' be' ñ piebe.

⁷ Ukpiek piebe' u'natunl, ne bi taa' iteten ki taan' nin umu nin misèm ki wie' kitink bo. Ne kitink ya gbiirm mita ya miba wìn', isiin mɔ ya gbiirm mita ya miba wìn', ne timəsɔngt ke mɔ wìn'.

⁸ Ulie mɔ piebe' u'natunl, ne bi taa' nibonn niba ki wie' miñuncienm ni nì yebe ten lijuəl ki teknh umu. Miñunm nnò ya gbiirm mita ya miba kpènde' misèm. ⁹ Ne tibont tà fuobe mi'ni nnò ya gbiirm mita ya miba kpo'. Iñerde ya gbiirm mita ya miba mɔ wewe'.

¹⁰ Nta mɔ piebe' u'natunl, ne liñmaabicencienl liba teknh umu ki te ten kumucincinku ki ñen' paaki bó ní ki lá lu' ikpen nin iñunbun ni. ¹¹ Bi yih liñmaabil nnò «Tilòbr» ne. Lì lu' miñunm mà ni nnò ya gbiirm mita ya miba kpènde' tilòbr. Ne binib bà yebe ñun' ki kpo', kime m̀ ji yé tilòbr ne.

¹² Nnan mɔ piebe' u'natunl, ne uwien nin uñmaal ya gbiirm mita ya miba saa' ne ni'bó biike'. Iñmaabii ya gbiirm mita ya miba mɔ saa' ne ni'mɔ bó biike'. Nnò ne uwien ni ya gbiirm mita ya miba ña ji wien, kuñonku mɔ ya gbiirm mita ya miba mɔ ña ji wien.

¹³ Ne n laa' ubenwien uba laanh mitewəlkpɔm, ki cii' u wuureh ufaa bo ki teh: «Nì li bre binib bo, nì li bre binib bo, uyo wà Uwien ya tondb bita bà sèn' nnò li piebe bi'natun nnò, nì li bre binib bo.»

Linatunl nñun ya piebm

9

¹ Uwien ya tond nñun mɔ piebe' u'natunl, ne n laa' liñmaabil liba cere' kutaaku bo ní ki lá lu' kitink bo. Ne

bi de' lè kubùoku kùà ñò ka ñmòbe bien* nnò ya nañòbu ya pien. ² Lì pìire' kubùoku nnò ya nañòbu, nɛ imuñii iba ñien', ki naan tɛn bi puuh timaar nɛ, ki biike' uwien, nɛ ni'kɛ saan biike' cìnm. ³ Nɛ inacutuɔn ñien' imuñii nnò ni ki gbɛ utingbɛn bo. Bi de' yì mituəm yì ñ li jundeh nì wi tɛn inɛn. ⁴ Nɛ ki pien' yì, ì la mɛ muɔr, ki la mɛ sisɔnkt, ki la mɛ subu buba nin butòbu, ama yì ñ li jundeh binib bà ña ñmòbe Uwien ya diɛku bi'yutun bo nnò baba. ⁵ Ba de' yì sɛn yì ñ li kuuleh binib nnò ama yì ñ li jèndeh bɛ kí tì baa iñmaale iñun. Ijɛnd nnò wi tɛn unɛn ya luol nɛ. ⁶ I ya dɛn, binib li nuunh mikuum, ka ñ lɛ mè. Bi li nuunh bɛ ñ kpo ama mikuum li tiinh bɛ nɛ.

⁷ A laa' inacu nnò la, a li ye itaan yà bi bonde' yì bɛ ñ taa kí jo lituəl nɛ. I'yul bo tɛ tɛn bi kpele' yì miñòkm ya yukpɛkpɛ nɛ, i'nun bó mɔ tɛ tɛn unisaal ya nun bó. ⁸ Tiyur tɛ i'yul bo ki naan tipiiyur, nɛ i'ñin mɔ naan ucind yɛ. ⁹ Nibonn niba liɛke i'fèl bo ki naan tikur. I'fiɛbe ñmòbe kuwaaku tɛn itaan nɛ tuke titɛnlolt ki tiinh ki joh lituəl. ¹⁰ I'juun mɔ naan inɛn ya juun nɛ, ki tì fɔrɛ' nin mupienmu. Liluol là ì li taah ki jèndeh binib kí tì baa iñmaale iñun nnò tɛ yɛn ni nɛ. ¹¹ Kubùoku kùà ñò ka ñmòbe bien nnò ya tond nɛ yé i'ber. *Sufmɛ ya lenm ni, bi yih utond nnò Abadɔn nɛ, ki yih wɔ Apoliyɔn† Grɛkmbɛ ya lenm ni.

¹² Ijɛndkpiɛk gèbrɛ' sɔ. Iyuɔn mɔ wɛ ní.

Linatunl nluob ya piebm

¹³ Uwien ya tond nluob mɔ piebe' u'natunl, nɛ n cii' unieke uba bó, u ñien' miñòkm ya ponpuol‡ là tɛ Uwien ya nun bó nnò ya kele inan bó ní, ¹⁴ ki tɔkeh Uwien ya tond nluob wà ñuuke linatunl nnò ki tɛh: «Lore bitondb binan

* 9:1 Liike Luk 8:31. † 9:11 Apoliyɔn ya tingi si: «Uduber nɛ.»

‡ 9:13 Liponpuol nnò ya kele kɛ ya gbɛ naan iyin nɛ.

bà lùo Efrat ya kpencienl ya gbɛ nnɔ kí wiɛ.» ¹⁵ Nɛ u lore' bitondb binan nnɔ ki wiɛ'. Bi là bonde' ki ye bi li lore bɛ li ya binl nin u ya ŋmaal nin u ya wien nin u ya yo nɛ, bɛ ní ku binib ya gbiirm mita ya miba. ¹⁶ N cii' sojambe bà jeke itaan nnɔ ya ñɔbu, bi là te itur itur ya turbenm nɛ.

¹⁷ N laa' itaan nnɔ nin bà jeke yì nnɔ te ma bo.

Tikur tuba lieke bi'fèl bo.

Tu'siem miba món ten umu,

mitòm bòn wiee,

mitòm mɔ naan mitenñɔkjiem.

Itaan nnɔ ya yul naan ucind ya yul nɛ.

Umu nin imuñii nin mitenñɔkjiem ñɛh i'ñuon ni.

¹⁸ Umu nin imuñii nin mitenñɔkjiem nnɔ yé ijendcien nɛ ki ñɛh itaan nnɔ ya ñuon ni. Tibont tuta nnɔ ku' binib ya gbiirm mita ya miba, ¹⁹ kime itaan nnɔ ya tuom te i'ñuon nin i'juun ni nɛ. I'juun nnɔ naan iwe nɛ ki ŋmɔbe iyul. Ì taah yen nɛ ki jèndeh binib.

²⁰ Binib bà ŋa kpo' ijend nnɔ ni nnɔ ŋa lèbre' bi'tetem. Bi bie ki gbaandeh ki pukeh isenpol nin ibule yà ben nin bi'yul tien' yì nnɔ nɛ. Bi taa' miñɔkm nin ilike ya kurku nin kukurku kùà bi yih kù blɔnsi nnɔ nin iten nin idɔ nɛ ki tien' yì. Ibule nnɔ ŋa lenh, ka ciih, ka cuonh mɔ. ²¹ Binib nnɔ ŋa bie ki dàan' bi'nikul nin bi'ñɔkjil nin bi'sonsɔndl nin bi'nasubu.

10

Uwien ya tond nin kigbɔnwawaak kiba ya gber

¹ N tí laa' Uwien ya tondtɔdaan uba, u ñɛn' kutaaku bó ki jiih ní kutewɔlgbɔnku piibe u'bo; gbengbenjepolke guon' u'yul ten uyukpekpiɛ. U'nun bó muɔreh ten uwien, nɛ u'taan mɔ naan umu nɛ teknh còlcòl. ² U ŋuuke kigbɔnwawaak kiba u'nuɔ ni kì pibre'. U'nojietaal te miñuncienm bo, nɛ u'nɔgentaal mɔ te liwɛl bo. ³ U wuure'

ufaa bo ten ucind. U wuure' uyo wà nnə, nɛ utaa tien' bolm milole bo. ⁴ N ye ní kele itetien nnə ye bà kugbɔnku ni, nɛ ki cii' unieke uba bó u len' paaki bó ki ye: «Bole itetien nnə ye bà, la kele tù.»

⁵ Uwien ya tond wà n bi laa' u se miñuncienm nin liwel bo nnə yuon' u' nɔjie paaki bó ⁶ ki pole' wà tuu ki te uyo ke, ki ñen' kutaaku nin tibont tà ke te ku'bo, ki ñen' kitink nin tibont tà ke te ki'bo, ki tien' miñuncienm nin tibont tà ke te mi'ni nnə, ki ye: «Na ji li taande.»

⁷ Ama uyo wà Uwien ya tond nlole li cin kí piebe u' natunl nnə, u ya yo nɛ Uwien ya gbɛbɔlkaar tà u là tɔke' tù u' tonsɔnb biñɔbonsɔknb nnə li tien.

⁸ N bi cii' unieke wà bó paaki bó nnə tí ye: «Li joh kí tì teke kigbɔnk kà Uwien ya tond wà se miñuncienm nin liwel bo ŋuuke kè, kì pibre' nɔ.»

⁹ Nɛ n bure' Uwien ya tond nnə saan ki tì tɔke' wɔ ki ye wɔ ní de nni kigbɔnk nnə. Nɛ u tɔke' nni ki ye: «Teke kè kí ŋmɔn. Kì li ŋmɛ a'ñɔbu ni ten tisiir nɛ, nɛ ki li to a'benku ni.» ¹⁰ Nɛ n teke' kè utond nnə ya nuɔ ni ki ŋmɔn'. N ŋmɔnh kè uyo wà nnə kì ŋmɛ n'ñɔbu ni ten tisiir nɛ. Ama n tì nele' kè ma nnə n'benku ni ke ji to nɛ kerkeri. ¹¹ Nɛn saan nɛ bi tɔke' nni ki ye: «A li biɛ kí tɔke inibol yà ke te uɣendun wuu ni, ki lienh ilenbol ke nin biberb nà lá li tu be ya gber.»

11

Bimɔnkunb bile ya gber

¹ Nɛn saan nɛ bi de' nni iŋmele ya lenbenl liba li naan ukpɛndɔ, ki tɔke' nni ki ye: «Fii kí kpaan Uwien ya duku nin liponpuol, kí kàan binib bà gbaandeh ki pukeh Uwien len nnə. ² Ama á dàan ki la kpaan kuduku nnə ya luo, kime Uwien taa' wù ki de' bà ŋa yé u'yaab nɛ. Bi li faake nin

Uwien ya du kí wəbn u'nib kí tì baa iŋmaale pinan nin ile. ³ Nε Uwien li cère u'mənkunb bile ní li səkndeh u'gber kí tì baa iwien liturl nin kobiile nin piluob, kí li guo tikpelcer* tuba tù naan tibətər.»

⁴ Bimənkunb bile nnə yé Olifi ya siin ile nin ifr ile nε ki se uŋendun ya Yonbdaan ya nun bó. ⁵ Bi'nennendb nuunh be ní jènde be la, umu uba nε li ñε bi'ñuən ni kí ku be. Wà ke nuunh wə ní jènde be la, udaan li kpo nnə nε. ⁶ Bi ŋməbe mituəm be ní cuo utaa uyo wà bi te ki səkndeh Uwien ya gber, ki ŋməbe mituəm be ní cère miñunm ní kpnde misəm, ki ŋməbe mituəm be ní cère ijend ke ya bol ní lu utingben bo uyo wà ke bi yíe.

⁷ Bi tì kun' imən Uwien ya gber bo ki gben' la, kiwenbiik kà li ñε ní kubùoku kùà ñə ka ŋməbe bien ni nnə li jèke be butəbu kí faake nin be, kí ku be. ⁸ Nε bi'gbenent ní juore kí li də upaan bo uducién wà ni bi là kpe' bi'Yonbdaan udəpənpən bo nnə ni. Bi yih udu nnə ki nengreh Sodəm nin Esipt nε. ⁹ Nε inibol yà ke te uŋendun wuu ni ki lienh ilenbol ke nnə li baa kí lá liike bi'gbenent nnə kí tì baa iwien ita nin kujenku, ka ní tuo be ní sube be. ¹⁰ Bi'kuum li sɔnge utingben ya nib ya yənm, be ní li poknh, kí li punh təb tibont, kime Uwien ya ñəbonsəknb bile nnə là jènde' be ki gbien'. ¹¹ Ama iwien ita nin kujenku nnə gèbre', nε Uwien cère' kufuorku kən' bi'ni, bi fii' ki sere', nε bujewaancienbu cuo' binib bà bi likeh be nnə. ¹² Nε biñəbonsəknb bile nnə cii' unieke uba bó u len' paaki bó ufaa bo ki ye: «Duo ní men.» Nε bi don' paaki kutewəlgbənku ni bi'nennendb ya nun bó. ¹³ U ya yo nε kitink jènge' cɛen, nε uducién nnə ya dur ya gbiirm piik ya miba lu'. Kitink ya jəngm nnə ku' binib itur ilole. Bà sien'

* 11:3 Bi là kε mikuum bii bi te uyensaa ni bii bi bende' ki ye bi bii' Uwien nε la, bi guoh ni ya kpelcətunb. Liike Matie 11:21.

ka kpo' nnɔ ya fɛl sɛn' ki tì kɛnde', nɛ bi kpieke' Uwien wà te paaki bó.

¹⁴ Ijend nle bo gèbre' sɔ. Nta mɔ ya baam ŋa ní taande.

Linatunl nlole ya piebm

¹⁵ Uwien ya tond nlole mɔ piebe' u'natunl, nɛ bidenb biba len' paaki bó ufaa bo ki ye:

«Yonbdaan Uwien nin u'Nigendke Kristo nɛ ji si uɲendun wuu ya bɛl.

Libɛl nnɔ li tuu ki te uyo kɛ nɛ.»

¹⁶ Nɛ biciɛnb pile nin binan bà kɛ bi'berbiemu bo Uwien ya nun bó nnɔ

gbaan' ki pukeh Uwien ¹⁷ ki teh:

«Yonbdaan Uwien, mituɔm kɛ ya daan.

Sin wà là te, ki biɛ ki te nnɔ, ti faareh ŋɛ,

kimɛ a taa' a'tɔciɛnm nɛ ki jin' a'bɛl.

¹⁸ Binib bà ŋa yé a'yaab ya benku ni là ben' a'bo,

nɛ fɛnfennɔ a'mɔ ya mutuol ji fii' bi'bo.

Uyo wà sɔ a li bu bitɛnkpiib tibuur,

kí su a'tonsɔnb biñɔbonsɔknb,

kí su a'nib bà kɛ boh ŋɛ,

biwaab nin biciɛnb kɛ†,

kí gben bà bereh uɲendun nnɔ ya gber.»

¹⁹ Uwien ya duku kùa te paaki bó nnɔ pìire', kujɔtieku ya lekl se ku'ni. Nɛn saan nɛ utaa mekndeh ki tɛngɛh ki

ŋmɔbe kuwaaku cɛɛn, kitink jènge', nɛ utaa nii' itɛten lu' ki yebe cɛɛn.

12

Upiitɛnpunb nin utunwien ya gber

¹ Ni ya puoli bó nɛ micincilnciɛnm miba tien' kutaaku bo. N laa' upii uba nɛ uwien piibe u'bo tɛn lilierl, uɲmaal

† 11:18 Biwaab nin biciɛnb li fre kí li yé ibaan nin binikpɛkpiɛkb mɔ.

te u'tàan ya tingi, iŋmaabii piik nin ile te u'yul bo ten uyukpekpie. ² Upii nnò là punbe' nɛ, u'mamaayo baa', u benh wò ñ maa, nɛ ki wòlnh nin imerwien.

³ Micincilntòm tí tien' kutaaku bo. N laa' utunwien* uba, u món tohin ki ñmòbe iyul ilole nin iyin piik, ki kpie uberyukpekpie yul kɛ yul bo. ⁴ Utunwien nnò taah u'juul ki preh iŋmaabii ya gbiirm mita ya miba, ki wienh kitink bo. U baa' ki lá sere' upii nnò ya nun bó ñò kibuk nnò ti ñen' uyo wà la, wò ñ pòk kí guòre kí nele nɛ.

⁵ Upii nnò maa' kibujɛbuk. Kɛn nɛ lá li ñuuke inibol kɛ nin ufaa ki la ñmòbe nunsonge bi'bo. Uwien yuure' kibuk nnò ki don' u'ba saan, u'berbiek ya bùol. ⁶ Nɛn saan nɛ upii nnò sɛn' ki jon' kupenpelku ni, Uwien là bonde' wò mifɛnm nɛn bó nɛ. Bi tì li likeh wò nɛn bó nɛ kí tì baa iwien liturl nin kobiile nin piluob.

⁷ Butòbu buba tien' kutaaku bo. Uwien ya tondcienb ya uba bi yih wà Misel; wòn nin u'tondb tòn' nin utunwien nnò nin u'mò ya tondb butòbu, ⁸ ki faake' nin bɛ, nɛ utunwien nin u'tondb ña ji ñmòbe sɛn bɛ ñ li te paaki bó. ⁹ Nɛ bi ñòre' kutunwienku nnò. Kù yé uyo bo ya wɛ nnò nɛ. Bi yih kun nɛ usɛnpol, ki liebe' ki yih kù *Satan. Kun nɛ tulndeh uñendun ya nib kɛ. Bi ture' kun nin ku'tondb kɛ nɛ ki wiɛ' kitink bo.

¹⁰ Nɛ n cii' unieke uba bó u len' ufaa bo kutaaku bo ki ye:

«Uyo wà sò yé uñmɛñmɛryo,
ki yé uyo wà ti'Wien wuòn' u'tuòm,
ki wuòn' ki ye u yé ubɛr,
ki wuòn' ki ye u'Nigendke Kristo ñmòbe ticiɛnt,
kimɛ bi ñòre' wà biindeh ti'yaab Uwien ya nun bó ñònku
nin wien ni nnò ñò.

* ^{12:3} Utunwien yé ibiere ya daan ya nɛnnɛnku nɛ.

¹¹ Ti'yaab nno faake' nin wə ɲə. Kipebuk ya sɛm nin tigber
tà bi kundeh imɔn tu'bo nno,
nɛ cɛrɛ' bi faake' nin wə.
Ba tɔnge' bi'miel haali ki tì kpo'.

¹² Kutaaku nin tibont tà kɛ te ku'bo ń li poknh,
kime bi ɲɔrɛ' usɛnpol nno ɲə.
Ama nì bre kitink nin miñuncienm bo,
kime usɛnpol jiire' ni'bó
nin u'benpiebe,
ki ben ki ye nì sien' wə iwenkàankɛ nɛ.»

¹³ Utunwien nno laa' bi ture' wə ki wiɛ' kitink bo ma nno
nɛ u sɛn' ki paan' upii wà maa' kibujebuk nno bo. ¹⁴ Nɛ
Uwien de' upii nno ifiɛbe ile ì yebe ten umiɛkaab yi ɲə wə
ń laan kí jo kupenpelku bó, Uwien là bonde' wə mifenm
nà saan nno ɲə utunwien nno la nɛnde wə. Bi tì li likeh wə
nɛn saan nɛ kí tì baa ibin ita nin kujenku. ¹⁵ Nɛn saan nɛ
utunwien nno siin' miñunm mì yebe ten likpenl upii nno
ya puoli bó ɲə mè ń puube kí tì tuke wə kí bure. ¹⁶ Nɛ kitink
tore' upii nno, ki yàare' nɛ utunwien nno siin' miñunm mà
nno kɔn'. ¹⁷ Utunwien nno ya benku ni ben' upii nno bo ki
tì kende', nɛ u bure' ki tì tɔn' nin upii nno ya yaabii yà
sien' nno butɔbu. Bi yé binib bà boh Uwien ya wɔb, ki pɛ
*Yesu ya gber bo mɔnmɔnm nɛ. ¹⁸ Nɛ utunwien nno jon'
ki tì sere' miñuncienm ya gbɛ litengbil bo†.

13

*Ki*wɛnk kà ñɛn' miñuncienm ni nin utunwien nno ya
gber

¹ N tí laa' kiwɛnk kiba, kì ñɛn' miñuncienm ni, ki ɲmɔbe
iyul ilole nin iyin piik, ki kpiɛ uberyukpekpiɛ yinl kɛ yinl
bo. Nɛ bi kele' yul kɛ yul bo liyel, lì sukreh Uwien. ² Kiwɛnk

† 12:18 Bi kpiɛ' ki kele' tigbɔnt tà nno ya tuba nì kele' ki ye:
«N jon' ki tì sere' miñuncienm ya gbɛ litengbil bo nɛ.»

nnə naan unamuun nɛ, ki'taan yebe ki ηməbe titebiñiint tū fenbe cɛɛn, ki'ñəkpon naan ucind yu. Utunwien nnə taa' u'faa nin u'berbiek nin u'tocienm ki de' kɛ.

³ Kiwenk nnə ya yul nnə ya liba ηməbe kugbɛku ten la ń ηmɛre nɛ.

Ama kugbɛku nnə bukre'.

Ni cuo' utingben ya nib kɛ miyəkɛm nɛ bi ji ñuərəh kɛ.

⁴ Bi gbaan' ki pukeh utunwien nnə, kimɛ wən nɛ de' kiwenk nnə mituəm. Bi là gbaan' ki pukeh kiwenk nnə mə ki teh: «ηmɛ te ten kiwenk kie nə? ηmɛ li fre kí tə nin kɛ butəbu?»

⁵ Bi là de' kiwenk nnə usen kɛ ń li lienh tigbengt ya lenm, kí li sukreh Uwien, ki de' kɛ mituəm kɛ ń li teh tibont haali inɲmaale pinan nin ile. ⁶ Nɛ kɛ cin' ki sukreh Uwien ki saah u'yel, ki yih u te nà saan fɛnm, ki sukreh bà te u'saan paaki bó nnə. ⁷ Bi de' kɛ usen kɛ ń tə nin Uwien ya nib butəbu kí faake nin bɛ. Nɛ ki de' kɛ mituəm kɛ ń li ηuuke inibol yà kɛ te uɲɛndun wuu ni ki lienh ilenbol kɛ nnə. ⁸ Utingben bo ya nib bà kɛ ba kele' bi'yel limiel ya gbənkɛ ni haali uɲɛndun ya cincinm nnə li gbaan kí puke kiwenk nnə. Bi là ku' Uwien ya Pebuk kà nnə nɛ si limiel ya gbənkɛ nnə.

⁹ «Wà ηməbe litubl la, wə ń cii.

¹⁰ Uwien ye bi li cuo wà tiyonbt la,

bi li mənbe kí cuo wə tiyonbt nɛ.

U ye bi li ku wà nin kijusiek la,

bi li mənbe kí ku wə nin kijusiek nɛ.

Nɛn bo, Uwien ya nib ń li ηməbe kuminku,

kí li pɛ Uwien bo mənəmənɛ.»

Kiwenk kà puə' kitink ni ya gber

¹¹ Nɛ n tí laa' kiwentək kiba puə' kitink ni, ki ηməbe iyin ile ì naan kipebuk yɛ, nɛ ki ji lienh ten utunwien nnə. ¹² Kì là ηməbe kiwenk kà ñɛn' miñunciɛnɛm ni nnə ya tuəm kɛ, nɛ ki taah mè ki sənɲ ki diɛnh kɛ. Kiwenk kà puə' kitink ni

nnə wəbndeh utingben bo ya nib be ń li gbaandeh ki pukeh kà là ñen' miñuncienm ni, ki ɣməbe kugbɛku, kù bukre' nnə. ¹³ Kiwenk kà puə' kitink ni nnə teh micincilm cɛen, haali ki tì cèreh umu ñeh paaki ki jiih ní tingi, binib ke ya nun bó. ¹⁴ Bi de' kè mituəm kì teh micincilm ki dienh kiwenk kà ñen' miñuncienm ni nnə, ki tulndeh utingben ya nib ke, ki təkhe be ki teh be ń me kiwenk kà bi bunge' kè nin kijusiek ɣə kì faake' nnə ya nɛnnɛnku. ¹⁵ Bi de' kiwenk kà puə' kitink ni nnə mituəm kè ń kuɔn kufuorku kà ñen' miñuncienm ni nnə ya nɛnnɛnku ni ɣə kù ń li lienh, ki cèreh bi kuuleh binib bà ke ɣa gbaandeh ki pukeh kù nnə. ¹⁶ Kì wəbn' binib ke, biwaab nin bicienb nin bifaaɗenb nin bijiinb nin iyonbe nin bà ɣa yé yonbe bi tien' kudɛku bi'nojje bo bii bi'yutun bo. ¹⁷ Kudɛku nnə yé kiwenk kà ñen' miñuncienm ni nnə ya yel bii ki'yel ya nɔnbl nɛ. Unil wà ɣa ɣməbe kudɛku nnə la, ba ń cère wə ń de bonn, ka ń cère wə ń kuɔre mə.

¹⁸ Fɛnfɛnnə miyenfuom nɛ li cère binib ń bende tibont tuu ya tingi. Unil wà ɣməbe miyenfuom nɛ li bende kiwenk nnə ya nɔnbl ya tingi. Linɔnbl nnə yé unil ya yel ya nɔnbl nɛ. Lì te kobiiluob nin piluob nin miluob* nɛ.

14

Kipebuk nin kì teke' binib bà ki wiɛ'

¹ N tí liike' ki laa' Kipebuk nnə se Siyɔn ya juəl bo. Binib itur kobk nin pinan nin inan bà ya yutun bo ɣməbe kɛn nin ki'Baa ya yel nnə te ki'saan. ² Nɛ n cii' kuwaaku kuba bó paaki bó nì tuoreh ten miñuncienm nɛ fuh bii utaa nɛ tɛngɛh ufaa bo. N ciih kuwaaku kùà bó nnə ɣmɛ mə ten bibiɛñib nɛ ñih tibèr. ³ Binib nnə te Uwien ya berbiek nin

* ^{13:18} Biba maaleh ki teh linɔnbl kobiiluob nin piluob nin miluob yé Erom ya bercien ya yel nɛ. Bitəb maaleh ki teh linɔnbl nnə wəngɛh unisaal ya bonn nɛ.

tiwenfuobt tunan nin bicienb nno ya nun bó ne ki geh iyuonfaan. Binib itur kobk nin pinan nin inan bà Uwien de' be kitink bo ki wie' nno baba na ní la, uba na n fre kí benge iyuon nno. ⁴ Ba kuon' bi'ba jöknt, bi te ten ujeaan wà na ben je ne, kime ba paan' niba bo, bi pe Kipebuk nno baba bo ne, ki joh kì joh nà ke saan. Uwien de' ben ne binib ni ki wie', be n li yé wón nin Kipebuk ya nikpiekb. ⁵ Ba ben tonnenku, ne ka nmøbe biil mō.

Uwien ya tondb bita tōke' Uwien ya buur bó

⁶ N tí laa' Uwien ya tond uba, u laanh mitewolkpøm, ki tuke tigbemønmont tà na nmøbe gbenm, wō n lá tōke utingben ya nib ke: inibol yà ke te ugendun wuu ni ki lienh ilenbol ke nno. ⁷ Utond nno len' ufaa bo ki ye: «Li boh men Uwien, kí li kpiekreh wō, kime u li bu binib tibuur uyo wà nno baa'-a! Li gbaandeh men ki pukeh Uwien, wón ne ñen' kutaaku nin kitink nin miñuncienm nin iñunbun ke ya bol.»

⁸ Utondlie mō paan' ukpiek nno bo, ki lienh ki teh: «U lu' nō, u lu' nō, uduciēn Babilonn lu' nō. Wun ne taa' u'sonsōndl ki puon' inibol ke, ki cère' ì kōn' Uwien ya tudere ni.»

⁹ Utond nta mō paan' bikpiekb bile nno bo, ki lienh ufaa bo ki teh: «Binib bà ke gbaandeh ki pukeh kiwenk nno nin k'ennenku, ki nmøbe ki'ðieku bi'yutun bo bii bi'nuō bo la, ¹⁰ Uwien ya benku ni li be bi'bo kí gbien, wō n dere bi'tub ka n muō be cecēkm, kí cère be n li te u'tondb nin Kipebuk ya nun bó ki jēndeh ki lebreh mitenñokjiem mà teknh umu ni. ¹¹ Umu wà bi te u'ni ki jēndeh ki lebreh nno ya muñii li tuu ki dukeh ne uyo ke. Binib bà nmøbe kiwenk nno ya yel ya ðieku, ki gbaandeh ki pukeh ken nin k'ennenku nno li jēndeh ne ñōnku nin wien ni ka n li nmøbe fuorl.»

¹² Nɛn bo, nì yé uyo wà Uwien ya nib bà boh u'wòb, ki teke' *Yesu ki jin' nnò ní li ñmòbe kuminku nɛ.

¹³ Nɛ n ciì' unieke uba bó u len' paaki bó ki ye: «Kɛle kí ye: Binib bà ji kpuokeh fɛnfɛnnò Yonbdaan bo nnò, Uwien ya mɔnm te bi'bo.» Nɛ *Mifuoñaanm ye: «Imòn, be ní li fuoreh kí ñɛn bi'jiinku, kime Uwien ña ní sunde bi'bó bi sɔn' itùon yà nnò bo.»

Uwien li bu uɲɛndun ya nib tibuur

¹⁴ Nɛ n tí liike' ki laa' kutɛwɔlgbɔnpenpienku kuba, niba kɛ ku'bo ki naan unisaal, ki kpɛ miñòkm ya yukɛkpɛ, ki ɲuuke puokɲmaɲmaa uba. ¹⁵ Nɛ Uwien ya tond uba ñɛn' ní Uwien ya duku ni, ki yin' wà kɛ kutɛwɔlgbɔnku bo nnò ufaa bo ki ye: «Taa a'puoko nnò kí cin kí li ceh tijier, tijier ya ceceyo baa' ɲò, kime utingben bo ya jier ben'-a.» ¹⁶ Nɛn saan nɛ wà kɛ kutɛwɔlgbɔnku bo nnò taa' u'puoko ki cen' utingben ya jier kɛ.

¹⁷ N tí laa' utondtò paaki bó, u ñɛn' ní Uwien ya duku ni, ki mɔ ɲuuke puokɲmaɲmaa.

¹⁸ Nɛ utondtò mɔ ñɛn' liponpuol saan. Wɔn nɛ ñmòbe mituom umu bo. U yin' utond wà ɲuuke puokɲmaɲmaa nnò ufaa bo ki ye: «Taa a'puokɲmaɲmaa nnò kí cecere utingben bo ya sibii yà bi taah yè ki ɲɛh fɛn nnò, kime ì ben'-a.» ¹⁹⁻²⁰ Nɛ utond nnò taa' u'puoko ki cecere' utingben bo ya sibii nnò, ki taa' ki kuore' kubòciɛnku kùà bi ɲmɛnghɛ isibii ku'ni nnò ni. Bi ɲmien' isibii nnò dugbaal nɛ. Bi ɲmien' yè ma nnò misɛm nɛ ñɛn' kubùoku nnò ni ki puube' ki tì baa' kɔnsini kobiita. Utaan se mi'ni la, m̀ li baa u'lenbu. Nɛn nɛ wuɔn' ki ye Uwien ya benku ni ben' binib bo cɛɛn.

¹ Nε n tí laa' micincilntəm kutaaku bo. Nì yé niboncienn nε ki ηmòbe kuñaanku cεen. N laa' Uwien ya tondb bilole, ben nε li cère ijend í tu uηendun ya nib kí tì dukn bolm milole. Ijendfórke nínò, kime yen bo nε Uwien li tùore kí wuon u'benpiebe.

² Nε n laa' nibonn niba nì naan miñunciennm umu te ni'bo, nì wien tein ki likeh ki càareh ten lidingl, ki laa' binib bà mòn' ki faake' nin kiwenk nnò nin kí'nennenku nin kí'yel ya nənbl nnò se nibonn nnò saan, ki ηuuke Uwien de' bε tibèr tà nnò. ³ Ki gēh Uwien ya tonsənl Moyis nin Kipebuk nnò ya yuon ki teh:

«Yonbdaan Uwien mituəm ke ya daan,
a'tuon yé itùoncienn nε ki ηmòbe kuñaanku.

A teh nà nnò nì cuube nε ki yé imòn.

Sin nε yé inibol ke ya ber.

⁴ Yonbdaan, ηme li mēnge lifèl ki la boh ηe? ηme te kí ye wa í li pèkeh ηe?

Sin baba nε yé uñaan.

Inibol ke li baa kí lá gbaan a'nun bó kí puke ηe,

kime binib ke laa' a teh nà nnò nì cuube nε.»

⁵ Ni ya puoli bó nε n laa' Uwien ya duku kùa te paaki bó nnò pìire', kun si: kujotieku ya lèkl te lininbonl là ni nnò. ⁶ Nε Uwien ya tondb bilole bà li cère uηendun ya nib í jènde kí tì dukn bolm milole nnò ñen' ní kuduku nnò ni, ki guo tikpəlcepenpienn tù windeh, ki buobe miñòkm ya nìngben bi'siik ni. ⁷ Nε tiwenfuobt tunan nnò ya kiba taa' miñòkm ya sèn ilole ki de' Uwien ya tondb bilole nnò.

Uwien wà tuu ki te uyo ke nnò ya mutuol nε gbe isèn nnò.

⁸ Nε Uwien ya kpieke nin u'tuəm cère' imuñii fii' ki gbe kuduku nnò. Uba ηa í fre kí kò ku'ni kí tì baa ijend yà Uwien ya tondb bilole li cère uηendun í jènde yè kí tì dukn bolm milole nnò ya gbenm.

16

Uwien ya benpiebe te isèn yà ni ya gber

¹ N cii' unieke uba bó u len' Uwien ya duku ni ufaa bo, ki take' Uwien ya tondb bilole nnò ki ye: «Li joh men kí tì taa Uwien ya benpiebe wà te isèn ilole ni nnò kí wule kitink bo.»

² Ukpiek bure' ki tì taa' nà te u'senl ni nnò ki wule' kitink bo. Ne inel yà bre ki wi ki gbien' yèyèke' binib bà òmòbe kiwenk nnò ya òieku ki gbaandeh ki pukeh kí'ennenku nnò.

³ Ulie mò taa' nà te u'yaal ni ki tì wule' miñuncienm ni. Ne mì kpende' kusebubulku ki naan libonkpil ya sèm. Ne tibont tà ke te mi'ni nnò kpo'.

⁴ Nta mò taa' nà te u'mò yaal ni ki tì wule' ikpen nin iñunbun ni. Ne i'ñunm kpende' misèm.

⁵ Ne n cii' Uwien ya tond wà òmòbe mituòm miñunm bo nnò len' ki ye:

«Uwien, a cuube ne,
sin ne là te, ki bie ki te, ki ye uñaan.

A tien' nà nò ne wuon' ki ye a'buur cuube.

⁶ Kimè bi ku' a'nib nin a'ñòbonsòknb ne a'mò de' be misèm be ñ ñu. Bi kpe nen ne.» ⁷ Ne n cii' unieke uba bó liponpuol saan u teh: «Yonbdaan Uwien mituòm ke ya daan, a'buur yé imòn ne, ki cuube.»

⁸ Nnan mò taa' nà te u'mò yaal ni ki wule' uwien wà puòreh nò bo, ne u laa' mituòm wù ñ li sienh binib ten umu. ⁹ Kuwòlku funfunde' binib, ne bi suke' Uwien wà òmòbe ufaa ki cère' bi jèndeh nnò, ka tuo' be ñ lèbre bi'tetem òò kí kpieke wò.

¹⁰ Njun mò taa' nà te u'mò ya senl ni ki tì wule' kiwenk nnò ya berbiek bo. Ki'bel ya tinfenm ke biike', ne binib jèndeh ki gbiekeh ki òmòn bi'lén. ¹¹ Ijend nnò nin inel nnò bo ne bi suke' Uwien wà te paaki bó; ka tuo' ki wie' bi'tùonbiere nnò.

¹² Nluob mə taa' nà te u'mə ya senl ni, ki tì wule' likpenciēnl Efrat ni, nē lì fuəre', ki cèrē' biberb bà ñēn' liwenpurl bó ní nnə laa' ñēñēbùol. ¹³ Nē n laa' isēnpol ita; uba ñēn' *utunwien nnə ya ñəbu ni, utə ñēn' kiwenk nnə yaabu ni, utə mə ñēn' utonnenñəbonsəknl yaabu ni. Isēnpol nnə naan itətē nē. ¹⁴ *Satan nē sən' yè, ì teh micincilm, ki joh utingben kē bo ya berb saan, yè ñ taan bē ɲə bē ñ tə butəbu Uwien mituəm kē ya daan ya wengbiin ya daali.

¹⁵ Yonbdaan ye: «Li cengeh mēn, n li baa tēn unasu nē. Wà ɲa gəh, ki bonde' u'wengolkaar mə la, Uwien ya mənəm te u'bo, kime wa ñ cuon cənkpēnlonlonl bē ñ lē u'fē.»

¹⁶ Isēnpol nnə taan' biberb nnə libùol liba nē bi yih ni'saan *Sufmbe ya lenm ni ki teh Amagedənn.

¹⁷ Nlōle mə taa' nà te u'mə ya senl ni, ki tì wule' kitink bó ní, nē uniēke uba len' ufaa bo Uwien ya duku ni u'berbiek saan ki ye: «Nì gben' nínə.» ¹⁸ Utaa məkndeh, ki tēgeh, kuwaaku te cēn, nē kitink jènge' na ɲməbe fuul. Haali Uwien tì ñēn' binib kitink bo ma, ka laan jènge' mi ya jèngm. ¹⁹ Kì jènge' ma nnə nē uducien Babilonn yekre' bolm mita. Idu kē ya dur mə lulu'. Uwien nē tiere' uducien Babilonn ya nib bó. U'benku ni ben' bi'bo ki gbien' nē u dēre' bi'tub cēn, ka muə' bē cēcēkm. ²⁰ Idek nin ijuən kē fefele'. ²¹ Utaa nii' nē itētēn lulu' binib bo ki kpieke cēn, nē bi suke' Uwien itētēn nnə bo, kime ijend nnə là bre bi'bo cēn nē.

17

Uwien li bu ujenkpendgaar tibuur

¹ Nē Uwien ya tondb bilole bà ɲuuke isēn ilole nnə ya uba baa' ki lá təke' nni ki ye: «Dēn ñ wuən ɲē Uwien lá li bu ujenkpendgaar nnə tibuur kí dēre u'tub ma bo. Ujenkpendgaar nnə yé udu nē ki te ikpengol ya gbē.

² Utingben bo ya berb tien' lisənsəndl nin wən nɛ, nɛ binib guərə' lè utingben kɛ bo ki kən' Uwien ya tudere ni.»

³ *Mifuoñaanm cère' n laa' nà tideknt yaam nnə ni, nɛ utond nnə taa' nni ki jon' kupenpelku ni, n tì laa' upii uba jekɛ kiwenmónmónk kiba, kì ɣməbe iyul ilole nin iyin piik, kì'gbenent kɛ gbe iyel yà sukreh Uwien. ⁴ Upii nnə guo tiwenmənəmənt tuba tū món, ki taa' miñðkm nin iten yà ɣməbe kudaaku nin ilaan yà ɣməbe kudaaku ki fènde' u'ba. U ɣuuke miñðkm ya senl, lì gbe u'sənsəndtùon. Yen si: u'juəke nin u'jəknt ya bont nnə. ⁵ Bi kele' liyel là binib ɣa ben li'tingi u'yutunl bo. Liyel nnə ya tingi si: «Uducien Babilonn: lijenkpendl nin ijuəke yà te kitink bo ya naa.» ⁶ Nɛ n laa' upii nnə ñun' Uwien ya nib ya sɛm nin binib bà bi ku' bɛ *Yesu bo nnə ya sɛm ki yibe' tɛn u ñun' midaam nɛ.

N laa' wə ma nnə nɛ nì cuo' nni miyəkm cɛɛn. ⁷ Nɛ Uwien ya tond nnə təkɛ' nni ki ye: «Bɛ tien' nì cuo' ɣɛ miyəkm-i? N li kpiire' upii nnə nin u jekɛ kiwenk kà, kì ɣməbe iyul ilole nin iyin piik nnə ya gber, kí təkɛ ɣɛ. ⁸ A laa' kiwenk kà nɔ, kì là te nɛ ka ji te. Kì li ñɛ ní kubùoku kùà ñə ka ɣməbe bien nnə ni nɛ, kí bure bɛ ní tì ku kè. Binib bà Uwien ɣa kele' bi'yel limiel ya gbənkɛ ni haali uɣendun ya cincinm nnə laa' kè la, nì li ji bɛ, kime kì là te nɛ, ka ji te ama kì li liebe ní.

⁹ «Fɛnfennə miyɛnfuom nin mibɛnm nɛ li cère binib í bende nibonn niɛ ya tingi. Kiwenk nnə ya yul ilole nnə yé ijuən ilole yà upii nnə te i'bo nnə nɛ. Ì yé biberb bilole mɔ nɛ. ¹⁰ Biberb bilole nnə ni, biɣun ya bel gèbre' ɣə, nluob nɛ kɛ fɛnfennə wuə, nlole ɣa laan kèle'. U lá kèle' la, wa í wuəke. ¹¹ Kiwenk kà là te, ka ji te nnə yé bɛrniin nɛ, ki ñɛn' biberb bilole nnə ni, nɛ ki joh bɛ í tì ku kè. ¹² A laa' iyin piik yà nnə, yé binib piik bà lá li ji libel nɛ. Bi lá jin' libel la, ben nin kiwenk nnə li taan libel nnə nɛ, ama

la ní wuòke. ¹³ Biberb nno ke kpaan' buñòbu ne, be ní taa bi'tuòm nin bi'faa ke kí sòn kí de kiwenk nno. ¹⁴ Bi li tò nin Kipebuk butòbu, ne kè ní faake nin be, kime kì yé yonbdenb ke ya Yonbdaan ne, ki yé biberb ke ya bercien. Wòn nin binib bà Uwien yin' be ki gènde' be bi yé u'yaab ki pe u'bo mòmòmnm nno ne li faake.»

¹⁵ Ne utond nno tí tòke' nni ki ye: «A laa' miñunm mà ujenkpend nno te mi'saan nno yé inibol yà ke te uñendun wuu ni ki lienh ilenbol ke nno ne. ¹⁶ A laa' iyin piik yà, ì yé biberb nno, nin kiwenk nno li sikre ujenkpend nno bo, kí fie u'went ke, kí cère wò ní li te limufunl, kí ñmòñmòñ wò, kí taa umu kí se nà bó sèn', ¹⁷ kime Uwien ne de' biberb piik nno iyenmaale be ní tien u yíe nà. U yíe nà si: biberb piik nno ní kpaan buñòbu kí taa bi'bel kí cèbe kiwenk nno kí tì baa uyo wà u là len' nà nno ní tien.

¹⁸ «A laa' upii wà nno yé uducièn wà likeh utingben bo ya berb ke ne.»

18

Babilonn ya berm

¹ Ni ya puoli bó ne n tí laa' tidéknt yaam Uwien ya tond uba ñen' paaki bó ki jiinh ní, ki ñmòbe mituòm ki gbien', ne u'wenwenku wende' utingben ke bo,

² ne u lienh ufaa bo ki teh:

«U lu' ñò, u lu' ñò, uducièn Babilonn lu' ñò.

U ji kpende' isenpol ke ya bol ya kònkuòn ne.

Inuòn nin tiwent tà yé tijòntk ya bont ki ñmòbe isensen ke ji kò wun ni ne.

³ Kime udu nno ne taa' u'sònsòndl ki puon' inibol ke, ki cère' ì kòn' Uwien ya tudere ni.

Utingben bo ya berb tien' lisònsòndl nin wù, ne ikpenkpend laa' lifaal li yebe u'wiel bo.»

⁴ Ne n tí cii' unieke uba bó paaki bó u lienh ki teh:

«N' nibe, ñe men Babilonn ni,
 ki la li te u'nib ya tònbiere ya gber ni,
 ɲɔ ki la ji ijend yà bi li ji yè nnɔ,
 5 kime udu nnɔ ya nib sɔn' itònbiere yà nnɔ yebre' ki
 gbien' ki tì kpìe kutaaku
 ne, Uwien ɲa sunde' bi'tònbiere nnɔ bó,
 6 Tien be men bi tien' ne ma bo nnɔ,
 bi tien' ne ibiere yà nnɔ, jiiin be men nnɔ bolm mile bo,
 bi là cèrè' ni jin' ijend ma bo nnɔ,
 jiiin be men nnɔ bolm mile bo.
 7 Ben bà là yíe tìgbengt, ki yíe be ní li te liwiél ni, nì tì kende'
 nnɔ,
 cèrè men be ní ji ijend mɔ kí li kaa mikuum kí tì baa nnɔ,
 kime udu nnɔ ya nib maaleh bi'fèl ni,
 ki teh bi'du gberè' ne, ka te ten kpopii,
 ka li li kèle kuum mɔ fiebu.
 8 Nen bo, ijend li taan kí lu udu nnɔ ya nib bo uwien uba
 ne. Yen si:
 mikuum nin ikumuɔ nin mikònm.
 Umu li wi udu nnɔ,
 kime Yonbdaan Uwien wà bun' tibuur nnɔ ɲmɔbe mituɔm
 ki gbien'.»
 9 Utingben bo ya berb bà ke tien' lisɔnsɔndl nin udu nnɔ,
 ben nin wun jin' liwiél nnɔ, li muɔ kí kpìende u'bo, kime
 u teknh umu, imuñii dukeh. 10 Bi li juore kí li se fɔnfɔkm
 ne, kime bi fenge bi la tì jènde udu nnɔ ni ne. Bi li lienh ki
 teh:
 «Nì brike' a'bo ɲɔ, nì brike' a'bo ɲɔ
 uducién Babilonn, sin wà là ɲmɔbe ufaa nnɔ, nì brike' a'bo
 ɲɔ,
 Uwien pɔk ki bun' a'buur ki gben' na taande'.»
 11 Utingben bo ya kpenkpend mɔ li muɔh ki kpìendeh
 udu nnɔ bo, kime uba ɲa ji daanh bi'went. 12 Tun si:
 miñðkm nin ilike ya kur nin iten yà ɲmɔbe kudaaku nin
 ilaan nin tikpɛlɛpenpient nin ikpɛlmónmón nin tikpɛlɛer

tà dinge suwò ki windeh nin ikpælde ke ya bol yà ya daaku faa nin isiin yà ya dɔ ya daaku faa nin bi taah iluobñin ki teh tibont tà nin bi kpeh tibont tà ke ya bol nin kukurku kùà bi yih kù blónsi nin tikutər nin iten yà ya daaku faa bi yih yè maarb ¹³ nin lefina ke ya bol nin tisir tà nu ki ημε ke ya bol nin midaam ke nin mikpəm nin miyom nin iji nin inε nin ipe nin itaan nin titenlolt nin iyonbe nin binib bà bi coh bε butəbu ni. ¹⁴ Bi li len ki ye:

«Sin Babilonn, a là fε tibont tà nnɔ gben' ηɔ.

A'nacenkpebont tà mən ki ηmɔbe kuñuərku nnɔ gben' ηɔ, nil ηa ji li le tù fiebu.»

¹⁵ Binib bà tien' ukpenkpende udu nnɔ ni, ki laa' lifaal nnɔ, li juore kí li se fənfəkm nε ki muəh ki kpìendeh, kime bi fenge bi la ti jènde ni'bó nε. ¹⁶ Bi li lienh ki teh:

«Nì brike' a'bo ηɔ, nì brike' a'bo ηɔ uduciεn Babilonn, nì brike' a'bo ηɔ,

sin wà là te ten upii wà guo tikpelcεpenpiεnt nin ikpelmónmón nin yà ke ya bol ya daaku faa ki fēnde' a'ba nin bi taah miñðkm nin iten yà ya daaku faa ki teh tijefēnbont tà nnɔ nin ilaan nnɔ.

¹⁷ Li ya faal ke nε pək ki gben' na taande' nɔ-ɔɔ?»

Biñerkurb nin bi'ciεnb nin bikpentuənb nin bà ke sənɔh miñunciεnm bo ki jinh se fənfəkm nε, ¹⁸ ki likeh udu wà teknh nnɔ ya muñii, ki wuureh ki teh: «U le udu ba te ki baa' uduciεn wuu nɔ?» ¹⁹ Nε ki yiih titent ki pukeh bi'yul bo, ki muəh ki kpìendeh ki wuureh ki teh:

«Nì brike' a'bo ηɔ, nì brike' a'bo ηɔ,

uduciεn Babilonn nì brike' a'bo ηɔ,

biñerdεnb ke ñi' a ya faal bo nε ki faake'.

Nεn ke nε pək ki lá gben' na taande' nɔ-ɔɔ?»

²⁰ Tibont tà ke te kutaaku bo í li poknh,

Uwien ya nib nin *Yesu ya tondb nin

*Uwien ya ñəbonsəknε ni'mə í li poknh,

uducien nnə ya berm bo,
 kime Uwien bun' udu nnə ya nib tibuur
 bi tien' nɛ mibiɛrm mà nnə bo ki kun' nɛ imòn.
²¹ Nɛ Uwien ya tonɔɔɔɔɔɔɔɔ uba yuure' litenl liba li yebe
 ten linèciɛnl ki wiɛ' miñunciɛnm ni, nɛ ki ye:
 «Bi li bere uducien Babilonn ufaa bó ma sɔ.
 Nil ɲa ji li lɛ wù fiebu.
²² Ba ji li cii bieñib nin yonyuonb
 nin wopieb nin natunpieb bó udu nnə ni.
 Utosonl uba mənən nin utɔ ɲa ji li te u'ni.
 Ba ji li cii naal bó u'ni.
²³ Frl ɲa ji li wende u'ni,
 ba ji li cii uje nin upii bà kuən' tɔb,
 na laan wuəke' ya yuon bó u'ni,
 udu nnə ya kpenkpend nɛ là cɛn' binib kɛ utingben bo.
 U'nib là taa' iñəke nɛ ki lere' inibol kɛ.»
²⁴ Liebe' ki ní, *Uwien ya ñəbonsəknb nin u'nib bà kɛ bi
 ku' bɛ utingben bo nnə u ya du nɛ si bi'kuum.

19

Bà mən' ki faake' ya yuon nin Uwien ya Pebuk ya piikuən

¹ Ni ya puoli bó nɛ n cii' unieke uba bó paaki bó ten kuniwulku ya nieke, u teh:

«Aleluya,
 ti'Wien nɛ ɲmiɛndeh binib.

Wən nɛ si ukpieke nin mituəm,
² kime u'buur yé imòn nɛ, ki cuube.

U bun' ujenkpendgaar wà taa' u'sənsəndl
 ki puon' binib kɛ utingben bo nnə tibuur,
 ki tu' u là ku' u'tosənb bà nnə ya fɛnl».

³ Nɛ kuniwulku nnə tí ye:

«Aleluya,

Babilonn ya muñii li tuu ki dukeh ne uyo ke.»

⁴ Ne bicienb pile nin binan nno nin tiwenfuobt tunan nno gbaan' ki pukeh Uwien wa ke kiberbiek bo nno, ki teh: «Ami! Aleluya!»

⁵ Nen saan ne unieke uba len' kiberbiek nno saan ki ye: «Ninbi, biwaab nin bicienb ba ye ti' Wien ya tonsanb ki boh wa nno ni'ke ni li pekeh wa men. ⁶ Ne n ti cii' unieke uba bo ten kuniwulku ya nieke, a li ye miñuncienm ne fuh bii utaa ne tengeh. Unieke nno teh:

«Aleluya,

Yonbdaan Uwien mituom ke ya daan caan' u'bel na.

⁷ Cere men ti li poknh, ki li nmabe uyensonge ki gbien, ki li kpiekreh wa,

kime Kipebuk nno ya piikuonyo baa' na.

Ne ki'po bonde' u'ba na.» »

⁸ Uwien de' wa usen wa ni gole tikpelcer ta mon ki pien ki windeh.

Tikpelcer nno wuan' ki ye Uwien bu' u'nib bigbemondenb ne.

⁹ Ne uba take' nni ki ye: «Kele ki ye: «Uwien ya monm te u yin' binib ba be ni ji Kipebuk ya piikuonjier nno bo,» ne ki ti ye: «Tigber tuu cinbe ki nen' Uwien saan ne.» » ¹⁰ Nen saan ne n gbaan' udaan nno ya nun bo ni puke wa, ne u take' nni ki ye n la tien nno, kime u'ma ye min nin n'tab ba ye *Yesu ya monkunb nno ya tonsontone. A li puke Uwien baba ne. *Yesu kpiire' tigbemont ta nno ye Uwien la cere' *u'Fuoñaanm tore' u'nabonsaknb bi sakn' tigber ta nno ne.

Unil wa jeke utenpien ya gber

¹¹ Ne n ti liike' ki laa' kutaaku ye, utenpien uba puo' ni, wa jeke wa nno bi yih wa umemndaan nin unimden ne. U buh binib tibuur, ki tah butabu ni'donbo ne. ¹² U'nun muoreh ten umupien ne. U kpie iberyukpekpie ligol. Liyel

liba te u'bo, wɔn baba ŋa ñí la, uba ŋa ben li'tingi. ¹³ U guo kulierku kuba ne ku'keke yé misèm, bi yih wɔ Uwien ya ñɔbonl. ¹⁴ Ne Uwien ya sojambe pe u'puoli, ki jeke itenpien, ki guo tiliert tũ pièn ki windeh. ¹⁵ Ne kijusiek kà ŋme penpen nɔreh ki ñeh utenjekl nnɔ ya ñɔbu ni. U li taa ken ne kí ku inibol. U li ŋuuke be nin ufaa ki la ŋmɔbe nunsonge bi'bo, kí niin be ten bi taanh ki mereh isibii ki ñendeh i'ñunm ma bo, kime Uwien mituom ke ya daan ya mutuol fii' bi'bo ki gbien'-a! ¹⁶ Liyel liba te u'lierku nin u'penl bo. Len si: «Biberb ke ya bercien nin yonbdɛnb ke ya Yonbdaan.»

¹⁷ Ne n laa' utond uba se uwien bo, ki wuureh ufaa bo ki yih inuɔn yà ke ya bol jinh tunɔnt yì ñ baa kí ji Uwien bonde' ujincien wà nnɔ. ¹⁸ Yì ñ baa kí ji biberb nin sojaciɛnb nin bifɛfaab nin itaan nin bà jeke yì nin binib ke, bà yé yonbe nin bà ŋa yé yonbe nin biwaab nin biciɛnb ke ya nɔnt.

¹⁹ Ne n tí laa' kiwenk nnɔ nin utingben bo ya berb nin bi'sojambe taan', be ñ tɔ utenjekl nnɔ nin u'sojambe butɔbu. ²⁰ Ne bi cuo' kiwenk nnɔ nin utonnenñɔbonsɔknl nnɔ mɔ. Wɔn ne là tien' micincilnm ki de' kiwenk, ki lere' binib bà kiwenk nnɔ ya diɛku te bi'bo bi gbaandeh ki pukeh ki'nennenku nnɔ. Bi taa' bi'ke bile bi fuobe ne ki tì wie' kumubùoku kuba ni mitenñɔkjiem te len ki teknh. ²¹ Bà sɛn' nnɔ wɔn, utenjekl nnɔ taa' kijusiek kà nɔreh ki ñeh u'ñɔbu ni nnɔ ne ki ku' be, ne inuɔn ke baa' ki jin' be ki tì gbo'.

20

Ibin liturl ya gber

¹ Ne n tí laa' Uwien ya tond uba ñen' kutaaku bó ki jiinh ní ki ŋuuke kubùoku kùà ñɔ ka ŋmɔbe bien nnɔ ya pien nin tikudɔkcɛncient u'nuɔ ni, ² ki baa' ki cuo' utunwien nnɔ. U yé uyo bo ya we nnɔ ne. Bi yih wɔn ne usenpol, ki

liebe' ki yih wə *Satan. U taa' tikudəkr nno ki ləle' wə, wə n li luo kí tì baa ibin liturl, ³ ki taa' wə ki wiε' kubùoku kùà ñə ka ηməbe bien nno ni, ki biin', ki piin' ipien, ki pəle' ηə utunwien nno ji la lere nib kí tì baa ibin liturl nno ya gbenm. Ibin nno gèbre' la, bi li wiε wə nε, wə n tien iwenkàanke.

⁴ Nε n laa' muberbiemu muba, bà bàareh ki kaah mu'bo nno, Uwien de' be usen be n bu binib tibuur, ki laa' binib bà là kun' imòn *Yesu bo, ki kpaande' Uwien ya gber ηə bi ku' be nno ya naanmu. Bi mekre' nε ki jin' libel nin Kristo ibin liturl. Ben ηa gbaan' ki puke' kiwenk nno bii ki'nennenku, ka ηməbe ki'diεku bi'yutun bo bii bi'nuə bo. ⁵ Uwien mekre' ben nε mikpiεkm. Bitenkpiitəb bà sien' nno ibin liturl nno ηa gèbre' la, ba n mekre. ⁶ Binib bà kpiε' ki mekre' bitenkpiib ni nno Uwien ya mənəm te bi'bo, kimε Uwien nε bore' be ki tien' u'yaab. Ba n kpo kí lere. Bi li yé Uwien nin *Kristo ya tətuarkaab nε, ki li yé biberb nin *Kristo ibin liturl.

Satan ya lum

⁷ Ibin liturl nno gèbre' la, Uwien li cère be n ñen *Satan lipεkl ni kí wiε, ⁸ wə n jo kí tì lere inibol yà ke te utingben ke bo, kí tì taan yè, yè n tə butəbu. Inibol nno ya yel si Gəg nin Magəg* nε. Bi yεbe tən likpentengbil nε. ⁹ Bi gbe utingben bo ni'ke saan, ki jebe' udu wà Uwien yie wù, u'nib te u'ni nno, nε umu ñen' paaki bó ní ki lá wìn' bi'ke. ¹⁰ Nε Uwien cère' bi cuo' usenpol wà lere' be nno, ki wiε' kumubùoku kùà mitenñəkjietem te len ki teknh nno ni, kiwenk nno nin utonnenñəbonsəknl te nà saan nno. Bi li tuu ki te nen saan nε uyo ke ki jèndeh ki ləbreh ñənkun nin wien ni.

Lidaali là Uwien li bu binib ke tibuur

* ^{20:8} Uwien ya ñəbonsəknl Esekiel là yih Uwien ya nennendb nε Gəg nin Magəg.

¹¹ N laa' kiberbecencienk kiba kì p̄len, ki laa' wà ke ki'bo nnò. Kitink nin kutaaku gben' u'nun bó kpekpēl ka s̄ien' bonn. ¹² Ne n laa' bitenkpiib, bicienb nin biwaab ke se kiberbiek nnò ya nun bó. Ne bi pibre' tigbont, ki liebe' ki pibre' kutòku limiel ya gbònkunínò. Bi bun' bitenkpiib tibuur, wà ke là sòn' ma bo. Bi bun' be ten nì kele' ma bo tigbont nnò ni ne. ¹³ Miñunm là jin' binib bà ke nnò, m̄i ñen' be ní. Mikum là jin' bà bi te kutenkpiiku ni nnò m̄o ñen' ní, ne Uwien bun' be tibuur wà ke là sòn' ma bo. ¹⁴ Nen saan ne bi taa' mikuum nin kutenkpiiku ki wie' kumubùoku ni. Kumubùoku nnò ne yé mikuliem. ¹⁵ Ne bi taa' binib bà ke ya yel ña kele' limiel ya gbònkunínò m̄o ki wie' kumubùoku nnò ni.

21

Kutefènku nin kitinfènku ya gber

¹ N laa' kutefènku nin kitinfènku, kime kutekpaaku nin kitinkpaak nnò ña ji te. Miñuncienm m̄o ña ji te. ² N laa' Uwien ya du Yerusalemfaan ñen' u'saan paaki bó ní ki m̄on ten ujefaan wà bi dùun' wò ki tuke ki joh u'ce bó. ³ Ne n cii' unieke uba bó, u len' ufaa bo kiberbiek nnò saan ki ye: «Liike men, Uwien ya kònkuañ ji te binib ni ne. U li kòh nin be, ne be ñ li yé u'yaab, ne wòn bugben ñ li yé bi'Wien. ⁴ U li ñmire bi'nunsiir ke, kuum nin kumuo nin jend nin kpiende ña ji li te, kime tibonkpaar nnò ke gben'-a.»

⁵ Nen saan ne wà ke kiberbiek bo nnò len' ki ye: «Fenfennò n teh tibont ke tifènt ne.» Ne ki tí len' ki ye: «Kele tigber tuu, kime tù te ne, ki kpe be ñ li du tu'bo.»

⁶ Ne ki tòke' nni ki ye: «Ni'ke tien' ki gben'-a! Min ne yé micincinm nin migbenm. Uñuñun ñmòbe wà ke la, n li de wò liñunbunl là ya ñunm dienh limiel wa ñ pè niba.

⁷ Wà ke m̄on' ki faake' ne li si tu ya bont ke. N li yé u'Wien ne u'mò li yé n'buk. ⁸ Bà sen' bujwaanbu nin bà ña fòre'

Kristo ya sen ni nin bà teh ijuòke ya bont nin binikub nin isònsònd nin biñòkðenb nin bà pɛ ibule bo. Bi'ke ya tòn nin bi'lenm ɲa kpe gbemònt ya sen. Bi'bùol si kumubùoku kùà ni mitenñòkjiem te len ki teknh nnò nɛ. Nɛn nɛ yé mikuliem.»

*Yerusal*ɛmfaan ya gber

⁹ Uwien ya tondb bilole bà ɲuuke ijendfòrke isèn ilole ni nnò ya uba baa' ki lá tòke' nni ki ye: «Dɛn, ń wuòn ɲɛ ujɛfaan wà Kipebuk li kuòn wò nnò.» ¹⁰ *Mifuoñaanm cèrè' n laa' nà tidɛknt yaam nnò ni nɛ utond nnò taa' nni ki don' lijòfòkrl liba bo, ki wuòn' nni Uwien ya du Yerusalem u ñɛn' u'saan paaki bó ki jiih ní. ¹¹ Uwien ya wenwenku wendeh wù ki cèrè' u windeh tɛn litenl là ya daaku faa, ki windeh tɛn litenl là bòn tɛn lidingl ki likeh ki càareh. ¹² Liguoncenciɛnl liba nɛ là guòn' udu nnò, ki ɲmòbe inañuòn piik nin ile. Uwien ya tondb piik nin bile se inañuòn nnò kɛ saan. Israyel yaab ya baamul piik nin ile ya yel kele' inañuòn piik nin ile nnò kɛ bo. ¹³ Inañuòn ita te lenpuoli bó, ita te nintuoli bó, ita te ugen bó, ita mò te ujie bó. ¹⁴ Liguoncenciɛnl nnò se itɛn piik nin ile bo nɛ. Kipebuk ya tondb piik nin bile ya yel kele' itɛn nnò kɛ bo.

¹⁵ Uwien ya tond wà lienh nni nnò ɲuuke miñòkm ya kpɛndò wò ń kpaan udu nnò nin u'nañuòn nin u'guoncenciɛnl nnò. ¹⁶ Udu nnò là te tɛn kangbɔnga nɛ, u'kele kɛ inan ya pìɛn kpɛ. Nɛ u taa' ukpɛndò nnò ki kpaan' udu nnò, ki laa' ikele inan nnò, wà kɛ ya fòkn te mikpàanm itur piik nin ile nɛ. U'paaki ya fòkn mò kpɛ nnò nɛ. ¹⁷ U kpaan' * liguonl nnò ki laa' nì te kobk nin pinan nin minan nɛ. U kpaan' binib kpàandeh tibont ma bo nɛ. ¹⁸ Bi là taa' itɛn yà bi yih yè jaspi nnò nɛ ki mɛn' liguonl nnò. Udu nnò

* 21:17 Mikpàanm nnò ya fòkn kpɛ kí cin kunòkpɛndunku kí tì fòrɛ inòbii nɛ.

Mikpiirm 21:19 41 Mikpiirm 21:27

ke là yé miñðkm mà wien, ki windeh ki likeh ki càareh ten lidingl nε. ¹⁹ Bi là taa' iten yà ya daaku faa ke ya bol nε ki mänge' liguonl nnò ya tenpuul.

Likpiekl yé litenl là bi yih lè jaspi nnò nε,
liliel yé litenl là bi yih lè safir nnò nε,
litaal yé litenl là bi yih lè agati nnò nε,
nnan yé litenl là bi yih lè emolod nnò nε,
²⁰ nηun yé litenl là bi yih lè sadoniks nnò nε,
nluob yé litenl là bi yih lè kaneliyann nnò nε,
nlole yé litenl là bi yih lè krisolate nnò nε,
nniinn yé litenl là bi yih lè belil nnò nε,
nwe yé litenl là bi yih lè topasi nnò nε,
piik yé litenl là bi yih lè kalsedoni nnò nε,
piiknba yé litenl là bi yih lè yasente nnò nε,
piiknle yé litenl là bi yih lè ametisi nnò nε.

²¹ Bi là taa' litenl là ya daaku faa bi yih lè perl nnò piik nin ile nε ki tien' udu nnò ya nañuon piik nin ile nnò. Nañobu ke nañobu là jin' litenl liba nε. Ki taa' miñðkm mà windeh ki likeh ki càareh ten lidingl nnò ki cìe' mifenm mà dɔ udu nnò ya benku ni nnò.

²² Ma laa' udu nnò ni bi pèkeh Uwien kuduku kùà ni, kimε Yonbdaan Uwien mituom ke ya daan nin Kipebuk nnò te udu nnò ni, nε binib pèkeh bε. ²³ Udu nnò ya nib ηa nuunh wien nin ηmaal í li wendeh u'ni, kimε Uwien ya wenwenku nε wendeh wù, nε Kipebuk nnò yé u'frl. ²⁴ Inibol ke li cuon u'wenwenku ni, nε utingben bo ya berb li tuke bi'bont tà dienh bε ukpieke kí baa u'ni. ²⁵ Udu nnò ya nañuon li tuu ki ye uyo ke nε, nε na ji li biire u'ni. ²⁶ Bi li taa tibont tà dienh inibol ke ukpieke nin lifaal kí baa u'ni. ²⁷ Nibonn nà ke yé tijoknt ya bonn ηa í kɔ u'ni. Binib bà teh ijuoke ya bont nin bà ya tòn nin bi'lenm ηa kpe gbemònt ya sen nnò mɔ ηa í kɔ u'ni. Binib bà ya yel ke'e'

limiel ya gbɔnku ni nnɔ baba nɛ li kɔ u'ni. Kugbɔnku nnɔ yé Uwien ya Pebuk nnɔ yaaku nɛ.

22

¹Uwien ya tond nnɔ wuɔn' nni miñunm mà dienh limiel ya kpen u windeh tɛn lidingl ki likeh ki càareh. Mì ñeh Uwien nin Kipebuk nnɔ ya berbiɛk saan nɛ. ²Limiel ya subu se mifenm mà dɔ udu nnɔ ya benku ni nnɔ ya siik ni nɛ, ki te ukpen nnɔ ya kele ke ile, ki lùonh bolm piik nin mile libinl ni. Bù lùonh ŋmaal ke ŋmaal nɛ. Bu'fer yé kuɔàaku nɛ ki buuh inibol ke. ³Uwien wie' nà ke miñùum ŋa ji li te udu nnɔ ni. Uwien nin Kipebuk ya berbiɛk li te udu nnɔ ni nɛ, nɛ Uwien ya tonsɔnb í li pukeh wɔ. ⁴Bi li ɛ u'nun bó, nɛ bi li kele u'yel bi'yutun bo. ⁵Na ji li biire u'ni, nɛ binib nnɔ ŋa ji li nuunh frl, ka ji li nuunh wien í wende bɛ, kime Yonbdaan Uwien nɛ li wende bɛ. Bi li yé biberb nɛ uyo ke.

Yesu ya baam ya gber

⁶Uwien ya tond nnɔ tɔke' nni ki ye: «Tigber tuu te nɛ, ki kpɛ bɛ í li du tu'bo. Yonbdaan Uwien wà là cèrɛ' u'ñɔbonsɔknb sɔkn' u'gber nnɔ, nɛ sɔn' ní u'tond wɔ í lá wuɔn u'tonsɔnb tibont tà li tien' na í taande.»

⁷*Yesu len' ki ye: «Li cengeh mɛn, n we ní na í taande.» Wà ke tùrɛ' ki ŋuuke Uwien ya gber tà te kugbɔnku kuu ni nɔ ki tɔkeh nà laan teh nin nà lá li tien nnɔ ya gber la, Uwien ya mɔnm te u'bo.

⁸Mín San nɛ cii' tibont tuu bó ki laa' tù mɔ. N cii' tu'bó, ki laa' tù ma nnɔ, nɛ n gbaan' utond wà wuɔn' nni tù nnɔ ya nun bó í puke wɔ. ⁹Nɛ u tɔke' nni ki ye n la tien nnɔ, kime u'mɔ yé min nin n'tɔb bà yé *Uwien ya ñɔbonsɔknb nin bà tùrɛ' ki ŋuuke kugbɔnku kuu ya gber ya tonsɔntɔ nɛ. A li puke Uwien baba nɛ. ¹⁰Nɛ ki tí tɔke' nni ki ye: «La bɔle Uwien ya gber tà te kugbɔnku kuu ni nɔ, kime tù li

tien uyo wà nnə nekn' ní ɲə. ¹¹ Wà bre la, wə́ ní li teh nà bre ki joh. Wà yíe tijòknt ya tòn la, wə́ ní li kuònɔdeh u'ba tijòknt ki joh. Wà yé unimòn la, wə́ ní li teh tinimònt ki joh. Wà yé Uwien yə́ la, wə́ ní juore kí li yé Uwien yə́.»

¹² *Yesu tí ye: «Li cengeh men, n we ní na ní taande, kí li tuke lisuul ní lá su unil ke u'tuonl kpe ma bo. ¹³ Min ne yé micincinm nin migbenm, ukpiek nin ufərke.» ¹⁴ Binib bà səkreh bi'liert nnə Uwien ya mən̄m te bi'bo. Ben ne ɲməbe usen be ní mə́ limiel ya subu ya bii, kí ñe bunañəbu kí kə́ udu nnə ní*. ¹⁵ Ama bà teh ijuəke ya bont nin biñəkdənb nin isənsənd nin binikub nin bà pe ibule bo nnə, bi'ke fe ituon nin tigber tà ɲa kpe gbemònt ya sen ne, ne ki pe tu'bo. Ben li juore saali ne.

¹⁶ «Min *Yesu ne sən' ní n'tond wə́ ní lá təkə ne tigber tuu n'taan ni. N yé Dafid ya yaabil ne, ki wien ten litenɲenmaasel.»

¹⁷ *Mifuoñaanm nin Uwien ya Pebuk ya jekpen ye: «Dən.»
Wà ke cii' la, u'mə́ ní ye: «Dən.»

Uñuñun ɲməbe wà ke la, wə́ ní dən,
wà yíe miñunm mà dienh limiel la,
wə́ ní dən kí ñu, ki la pè niba.

Tigbɛfərkaar

¹⁸ N gbierɛh wà ke ciɛh tigber tà te kugbənku kuu ni, ki təkɛh nà laan teh nin nà lá li tien nnə ya gber nnə ne. Wà ke taa' tigbətər ki pukn' tigber nnə bó la, Uwien li cère ijənd yà bi len' i'bó kugbənku kuu ni nnə ní lu u'bo. ¹⁹ Wà ke kùore' kugbənku kuu ya gber la, Uwien ɲa ní cèbe wə́, wə́ ní mə́ bi len' limiel ya subu búa bó kugbənku kuu ni nnə

* ^{22:14} Bi kpiɛ' ki kele' tigbont tà nnə ya tuba ni nì kele' ki ye: «Binib bà boh ti'gber tà te kugbənku kuu ni nnə Uwien ya mən̄m te bi'bo ne.»

ya bii, ka ní cèrè wà ní kò u'du wà bi len' u'bó kugbònkú kuu
ni nò ni mò.

²⁰ Wà tòkè' tìgbèr tuu kè nnò ye: «Imò̀n nè n we ní na ní
taandè.»

Imò̀n, Yonbdaan Yesu, dèn.

²¹ Yonbdaan *Yesu ní juòkè binib kè.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku

The New Testament in the Ngangam language of Togo

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 24
Aug 2018
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6